

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Кафедра педагогіки
Лабораторія гуманної педагогіки

Життя – це....

Жити варто!

*Матеріали засідань
Лабораторії гуманної педагогіки
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії*

УДК 37.034:17.023.33
ББК 74.200.511+87.717
Ж 74

Рекомендовано до друку рішенням кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (протокол № 3а від 04 листопада 2016 року)

Рецензенти:

Мачинська Наталія Ігорівна – доктор педагогічних наук, доцент, завдувач кафедри початкової та дошкільної освіти (Львівський університет імені Івана Франка);

Крук Станіслав Леонідович – кандидат педагогічних наук, доцент, Лицар Гуманної педагогіки, президент Всеукраїнської культурно-освітньої асоціації Гуманної педагогіки, директор Центру інноваційної педагогіки і психології (Хмельницький національний університет).

Ж-74 Життя – це... Жити варто! : матеріали засідань Лабораторії гуманної педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії / [Галасюк Н. О., Дудчак Г. І., Казакова Н. В., Поляновська О. Р., Сівак Н. А., Угненко А. О., Чернюк С. В., Ящук І. П.] / за заг. ред. І. П. Ящук. – Хмельницький : ФОП «О.М. Казаков», 2016. – 79 с.

В основу посібника включені матеріали засідань Лабораторії гуманної педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії на тему «Життя – це... Жити варто! (за словами матері Терези)», прочитані викладачами кафедри педагогіки.

В ній можна знайти відповіді на вічні запитання: У чому сенс життя? У чому справжня краса людини? До чого призводять пошуки глибинних смислів буття? Що таке любов? Що таке щастя? та ін. Викладачі розкривають такі категорії як краса, мрія, гра, любов, таємниця, боротьба, щастя та демонструють власне бачення їх значення у житті людини. Проте, даючи відповіді, все ж таки рекомендують кожному шукати свої відповіді на них.

До збірки увійшло 7 засідань Лабораторії гуманної педагогіки, які, можливо, стануть поживою для роздумів про сенс життя людини в суспільстві.

Адресований для викладачів і студентів педагогічних закладів, учителів, методистів і керівників шкіл.

ЗМІСТ

Ящук Інна Петрівна Передмова	4
Філінюк Валентина Анатоліївна Життя – це краса, дивуйся їй!	6
Сівак Наталія Антонівна Життя – це мрія. Здійсни її!	13
Чернюк Світлана Володимирівна Життя – це гра, грай у неї!	23
Галасюк Наталія Олександрівна Життя – це любов, то ж люби!	31
Казакова Наталія Вікторівна, Угненко Анна Олександрівна Життя – це таємниця. Пізнай її!	42
Дудчак Галина Іванівна Життя – це боротьба. Стань борцем!	60
Поляновська Ольга Романівна Життя – це щастя, створи його сам!	74

ПЕРЕДМОВА

Активний пошук шляхів, ефективних інструментів гуманізації, демократизації сучасної освіти, створення моделі виховання успішної щасливої дитини, розвиток ідей педагогіки співробітництва з 2010 року спонукає колектив Лабораторії гуманної педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії до узагальнень надбань педагогічної теорії, оновлення освітньої практики, активного поширення концепції гуманної педагогіки, що сприяє насиченню освітнього світу духовністю, любов'ю, мудрістю.

Ці причини та мотиви спонукають нас, – прихильників гуманної педагогіки, до активної діяльності Лабораторії. До складу Лабораторії входять педагоги-ентузіасты: Біницька К.М., Будім Л.В., Гайдамашко І.В., Галасюк Н.О., Гуцал Л.А., Григорук Н.В., Дудчак Г.І., Казакова Н.В., Лукашук М.А., Моцна Т.А., Іліницька Н.С., Ніколаєва А.А., Повзун В.Е., Поляновська О.Р., Сівак Н.А., Севастьянова О.О., Слюзко В.І., Тафінцева С.І., Ткачук Н.С., Угненко А.О., Філінюк В.А., Цегельник Т.М., Чорна Н.В., Чернюк С.В., Шоробура І.М., Яківчук Г.В., Ящук І.П.

Відповідно до «Маніфесту гуманної педагогіки» «... виникає необхідність прийняття класичних педагогічних цінностей із їхніми основоположними поняттями духовності та гуманності, любові й добра, миру і блага. Тільки через зміну педагогічної свідомості на підставі цих понять можна буде подолати «бич» освіти – авторитаризм із його наслідками примноження бездуховності та аморальності в сучасному суспільстві. Надію на можливість оновлення педагогічної свідомості вселяє, з одного боку, стривоженість за долю освіти, що наростає в суспільстві; з іншого – творчий потенціал педагогічної спільноти, який постійно розвивається».

Щирим натхненником діяльності Лабораторії є Президент Міжнародного Центру гуманної педагогіки, доктор педагогічних наук, професор Ш. О. Амонашвілі та його послідовники.

Саме Учитель – Ш.О.Амонашвілі на зустрічах розкрив базові поняття гуманно-особистісної педагогіки. Серед них: Школа життя, Освіта, Виховання, Освітній процес, Зміст освіти, Дитина, Природа дитини, Розвиток, Дорослішання, Свобода, Особистість дитини, Духовність, Духовне життя дитини, Рівні життя дитини, Урок, Співробітництво, Спілкування, Учитель, Учень.

Але первинним є Життя. Життя – це споконвічна сила виникнення й розвитку всього. У нескінченному ланцюзі розвитку життя на Землі існують і конкретні історичні епохи, які характеризуються певними якостями.

На Педагогічних читаннях у місті Хмельницькому Ш.О.Амонашвілі закликав членів Лабораторії гуманної педагогіки заглибитись у ключове поняття «життя» крізь призму вислову Матері Терези – жінки, яка уособлювала в собі світове добро, благородне життя.

« Життя — це шанс, не змарнуй його.
Життя — це краса, дивуйся їй.
Життя — це мрія, здійсни її.
Життя — це обов'язок, виконай його.
Життя — це гра, то грай!
Життя — це любов, то люби.
Життя — це таємниця, розгадай її.
Життя — це трагедія, витримай її.
Життя — це пригода, зважся на неї.
Життя — це життя, спаси його!
Життя — це щастя, сотвори його сам.
Жити варто — не знищуй своє Життя!»

Мати Тереза

Дякую членам Лабораторії гуманної педагогіки за глибокий пошук розкриття Життя. Сповідуючи ідеї гуманної педагогіки, ми сповнені віри в її істинність та силу світлих постулатів.

Тому, шановні друзі, ми залишаємось глибоко щирими, закликаючи вас стати послідовниками ідей гуманної педагогіки, які дісталися нам, сучасному учительству, від найвеличніших мислителів. Запрошуємо вас до сприйняття підходів до Життя нашими колегами та власних роздумів.

Адже стрижневий принцип освітнього процесу в розвитку та вихованні в Дитині життя реалізується за допомогою самого життя.

Колектив Лабораторії гуманної педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії бажає усім прихильникам гуманної педагогіки розуміння особистісного високого обов'язку, натхнення, творчості у служінні Дитинству і Майбутньому.

Ящук Інна Петрівна,
*доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету початкової освіти та філології,
керівник Лабораторії гуманної педагогіки
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія*

Філінюк Валентина Анатоліївна,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови та літератури
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Засідання Лабораторії Гуманної Педагогіки на тему «Життя – це краса, дивуйся їй! (мати Тереза)»

1. Вступне слово. Епіграф – емоційне налаштування на зустріч

Людина – це своєрідний ліхтар. Її внутрішнє Світло, її любов та справжня доброта – це сила, яка освітлює світ навколо неї. І навколо кожного з нас завжди саме стільки Світла, скільки ми його віддали. Чим більше ти віддаєшся, тим світліше стає навколо тебе.

Анхель Куртьє «Христос, який посміхається»

2. Сьогодні ми вдруге зустрічаємося на незвичайному засіданні Лабораторії Гуманної Педагогіки, ключем до якого стали заповіді матері Терези.

Натхненням цієї бесіди-роздуму стали слова **Життя – це краса, дивуйся їй!**

Коли берешся до такої справи, то спочатку шукаєш відповіді на питання:

Що таке краса?

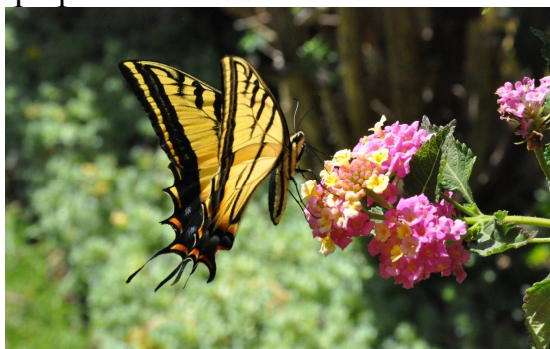
Як це – дивуватися красі?

У чому краса і диво нашого життя?

І я для себе обрала шлях, підказаний Шалвою Амонашвілі:

Дорога до пізнання краси – це вміння здивуватися

А ще коли я тільки зголосилася на проведення цього заходу, в Інтернеті мені випадково зустрілася така фотографія

Це слова словацького поета та мислителя Павола-Орсага Гвездослава
Запрошую до діалогу ваші серця!

3. Вправа «Закінчіть висловлювання»

Скільки разів ми виголошували: “Яка краса!”, тому пропоную під час нашого інтерактиву пригадати, що ви, зважаючи на ваш досвід, відчуття, емоції, називаєте красивим?

Життя – це краса, дивуйся їй!

Для мене красиве за смислом чи звучанням слово _____.

Для мене красива людина – це _____.

Для мене красива музика – це мелодія _____.

Мене вражає своєю красою картина _____.

Красивий аромат мені дарує _____.

По-справжньому красива книга – це _____.

Цей фільм справді красивий, і це _____.

Дива, які мене ще чекають _____

Поділіться своїми результатами з нами, і ми збагатимо світ свого життя ще кількома дивами, запишіть до списку див те, що вас зацікавило, але ви ще цьому не дивувалися.

Ми трохи привідкрили таємницю розуміння поняття краси вашими серцями, а що про це кажуть нам словники?

4. Словникова довідка

Краса – це характеристика людини, місця, об'єкта чи ідеї, що приносить відчуття приємності, дарує задоволення.

Краса – це невід'ємний складник сприйняття світу людиною.

Краса вивчається як категорія естетики, соціології, соціальної психології та культури.

Синоніми

Краса – врода (про людську красу), вродливість; ліпота (рідковживане); прекрасне (усе гарне), велич, блиск; оздоба, прикраса (у літературі); красуня (про жінку).

Також нам треба дізнатися і про друге ключове слово нашої зустрічі «диво».

Диво, чудо – те, що викликає подив, здивування; власне стан здивування. Явища, які не пояснюються відомими фізичними, психічними процесами; їх зараховують до діянь надприродних сил.

Диво – дивина (те, що викликає подив), чудо (з зачудуванням), чудасія, дивовижа (розмовне), дивоглядь (діалектизм), дивниця, дивота, чуднота, диковина, дивовисько, дивовище, нечувана річ (діло), феноменальне явище, курйоз.

Фразеологізми: на диво, чудеса (диво, чудо і т. ін.) в решеті

5. Обговорення крилатих висловів про красу

Коли доводиться пригадувати крилаті вислови про красу, що першим спадає на думку?

Найчастіше згадують вислів Федора Достоєвського «Світ врятує краса», та дивовижним є той факт, що зміст цього афоризму тлумачать не зовсім точно. Про що йдеться?

У романі ці слова належать 18-річному юнаку Іпполіту Терентьєву, який іронізує над словами князя Мишкіна: *“Правда, князь, что вы раз говорили, что мир спасет «красота»? Господа, – закричал он, громко всем, – князь утверждает, что мир спасет красота! А я утверждаю, что у него оттого такие игривые мысли, что он теперь влюблен. Какая красота спасет мир?”*

Ф. Достоевський писав про духовну красу, про красу душі. “Краса”, про яку говорить князь (і власне Ф. Достоевський), – це і є сума моральних якостей “позитивно прекрасної людини”.

«Краса – це страшна сила!» – говорить у фільмі «Весна» героїня Фаїни Раневської, Маргарита Львівна, приміряючи шляпку.

А насправді цей вислів належить єврейському поету Семену Надсону

Дурнушка

*Бедный ребёнок, – она некрасива!
То-то и в школе и дома она
Так несмела, так всегда молчалива,
Так не по-детски тиха и грустна!
Зло над тобою судьба подиутила:
Острою мыслью и чуткой душой
Щедро дурнушку она наделила, –
Не наделила одним – красотой...
Ах, красота – это страшная сила!..*

6. Краса в мистецтві, науці, фотографії

Створення красивих речей є однією з цілей, які ставить перед собою мистецтво. Тому поспілкуємося, подивуємося красі у мистецтві

Краса в музиці

Нема нічого ніжнішого, теплішого і, безперечно, красивого, як пісня, проспівана з любов'ю, проспівана мамою, пісня ця – колискова. Емоційність, щирість надають пісням неповторного колориту та таємничості. Колискові відображають безмежну материнську любов, світ краси, добра і щирості, який кожна мати воліє передати своєму немовляті.

Слухаємо колискову

Не може заснути малюк (Леся Горова)

*Не може заснути малюк,
Поки зайчик його не засне!
Та поки він казку свою
На вушко йому не шепне.
Не може заснути малюк,
Бо ведмедик його ще не спить!
Бо він забагато з'їв меду,
І зубчик у нього болить!
Не може заснути малюк,
На щоці у ляльки сльоза!
Бо ляльку сьогодні вкусила*

*На прогулянці в парку оса!
Треба її лікувати
Та погладити там, де болить,
Так легше буде їй спати
І біль притихне умить.
Не може заснути малюк,
Щось сон йому не йде...
Він просто дуже чекає,
Поки мама в кімнату зайде!
Поцілує у щічку його,
Малого дитятка свого,
Колискова в кімнаті звучить,
Ось, тепер малюк уже спить...*

Краса в образотворчому мистецтві

Пензлі вона робила сама – вибирала з котячого хвоста волоски однакової довжини: 9, 12 або 36 мм. Для кожної барви свій пензлик. Квіти для своїх полотен ніколи не рвала, а брала мольберт і йшла малювати до свого квітника. Вона ніколи не вчилася малювання, а її три картини «Цар-Колос», «Берізка» і «Колгоспне поле» – були на Міжнародній виставці в Парижі 1954 року. Пабло Пікасо вигукнув: «Якби ми мали художницю такого рівня майстерності, то змусили б заговорити про неї цілий світ!»

Це українська художниця Катерина Білокур

У листі до працівників Центрального будинку народної творчості вона писала: «А може ви незадоволені моєю працею, що я малюю лише квіти? Так як же їх не малювати, як вони такі красиві? Я й сама як почну малювати яку картину квітів, то й думаю – оце як цю закінчу, тоді вже буду малювати щонебудь із життя людського. Але ж поки закінчу, то в голові заснується цілий ряд картин та одна від другої чудовіші, та одна від другої красивіші – та все ж і квіти. Оце вам таке. А як прийде весна та зазеленіють трави, а потім і квіти зацвітуть... Ой, Боже ж мій, як глянеш кругом, то та гарна, а та ще краща, а та ще чудовіша».

Дозвольте також запропонувати тлумачення краси українського письменника Максима Рильського, висловлене у його поезії «Троянди й Виноград».

Максим Рильський Троянди й Виноград

*Із поля дівчина утомлена прийшла
І, хоч вечеряти дбайлива кличе мати,
За сажку – і в квітник, де рожжа розцвіла,
Де кучерявляться куці любистку й м'яти.
З путі далекої вернувся машиніст,
Укритий порохом, увесь пропахлий димом, –
До виноградника! – Чи мільдю часом лист
Де не попсований? Ну, боротьбу вестимем!*

*В саду колгоспному допитливий юнак
Опилення тонкі досліджує закони, –
А так же хороше над чорним ґрунтом мак
Переливається, мов полум'я червоне!
Ми працю любимо, що в творчість перейшла,
І музику палку, що ніжно серце тисне
У щастя людського два рівних є крила:
Троянди й виноград, красиве і корисне.*

6 вересня 1955 р. Київ

Диво в художній літературі

Минулого разу ми говорили про мрію, чи не найбільшою мрійницею в літературі є дівчина, яку припинити займатися цим дивовижним ділом не могли ніхто і ніщо.

Вона не повірила ні насмішкам, ні злим пророкуванням, а повірила в те, що у житті буває казка, що в житті є місце диву, і тільки красиві почуття та дивовижний збіг обставин втілили мрію дівчини в життя. І вона дочекалася його – сміливого та романтичного Грея, який прийшов під червоними вітрилами до своєї Ассоль.

Мудрою та глибокою була життєва істина Грея та Ассоль, створених кримчанином Олександром Грінном:

«Дива треба робити власними руками».

Краса в природі очима техніки

Ми вже не дивуємося тому, що нас оточує, ми звикли бачити схід та захід сонця, перший весняний цвіт, чути спів птахів та шум морського прибою. Але науковці все ж ще вміють здивувати нас, винаходячи технічні надпотужні пристрої, які дозволяють побачити ту красу, яку людському оку не підвладна.

Кристал кофеїну

Застигла краплина структурованої води

Сніжинка

Цвітна капуста

Життя, яке поруч з нами, равлики (макрозйомка Віктора Міщенко (м.Бердичів)

Не тільки науковці уміють нам нагадати про красу природну поруч, а й майстри слова дарують нам диво у поетичних рядках, так і хочеться вигукнути: «Як же гарно сказано».

Леся Українка

Красо України, Подолля!

Красо України, Подолля!

Розкинулось мило, недбало!

Здається, що зроду недоля,

Що горе тебе не знавало!

Онде балочка весела,

*В ній хороші, красні села,
Там хати садками вкриті,
Срібним маревом повиті,
Коло сел стоять тополі,
Розмовляють з вітром в полі.
Хвилюють лани золотії,
Здається, без краю, – аж знову
Бори величезні, густії
Провадять таємну розмову.
Он ярочки зелененькі,
Стежечки по них маленькі,
Перевиті, мов стрічечки,
Збігаються до річечки,
Річка плине, берег рвучи,
Далі, далі попід кручі...
Красо України, Подолля!
Розкинулось мило, недбало!
Здається, що зроду недоля,
Що горе тебе не знавало!..*

Дозвольте вас здивувати знову засобами фотомистецтва, краса похмельницькому в об'єктиві Слави Шимка

Перегляд фото Хмельницького

7. Інсценізація оповідання Василя Сухомлинського

У кого ж нам, учителям, учитися? Тут треба шукати поради і прикладу в Шалви Амонашвілі. А він радить звертатися до спадщини великих гуманістів. Спробуємо осягнути велике у малому і розіграти сценку за оповіданням Василя Сухомлинського “Красиві слова і красиве діло”. Розподілимо ролі (автор, чотири хлопчики):

***Автор:** Серед поля стоїть маленька хатинка. Її побудували, щоб у негоду люди могли сховатися й пересидіти в теплі. Одного разу серед літнього дня захмарило й пішов дощ. А в лісі в цей час було троє хлопців.*

***Перший хлопчик:** Хлопці, дивіться, які хмари насуваються!*

***Другий хлопчик:** Мабуть, буде дощ!*

***Третій хлопчик:** Дивіться, он хатинка. Сховаймося в ній.*

***Автор:** Вони сховалися в хатинці й дивилися, як з неба ллє, мов з відра. Коли це бачать: до хатинки біжить ще один хлопчик. Незнайомий. Мабуть з іншого села. Одежа на ньому була мокра, як хлющ. Він тремтів од холоду. І ось перший із тих хлопців, які сиділи в сухому одязі, сказав:*

***Перший хлопчик:** Як же ти змок на дощі! Мені жаль тебе...*

***Автор:** Другий теж промовив красиві й жалісливі слова:*

***Другий хлопчик:** Як страшно опинитися в зливу серед поля! Я співчуваю тобі...*

Автор: А третій не сказав ні слова. Він мовчки зняв із себе сорочку й дав її змоклому хлопчикові. Той скинув мокру сорочку й одягнув суху.

Четвертий хлопчик: Дякую тобі!

Автор: Гарні не красиві слова. Гарні – красиві діла.

8. Аналіз крилатих висловів Шалви Амонашвілі та Василя Сухомлинського

Шалва Амонашвілі постійно користується у своїх виступах словами «краса», «красивий», «красиво» і радить виховувати почуття краси у своїх вихованцях, адже

Почуття краси формує естетичну свідомість.

Ще одна порада великого гуманіста звучить так:

Усе повинно бути красивим. До всього красивого варто показувати шлях красивими словами, образами, ділами, прикладами.

А свій Закон красоти Шалва Амонашвілі формулює так:

Робіть усе красиво, закликайте, говоріть, дійте, навчайте.

З цими ідеями перегукуються і слова Василя Сухомлинського:

Як у живому, трепетному слові рідної мови, так і в музичній мелодії перед дитиною відкривається краса навколишнього світу. Але мелодія доносить до дитячої душі не тільки красу світу. Вона відкриває перед людьми людську велич і достоїнство. У хвилини насолоди музикою дитина відчуває, що вона дійсно людина

У світі є не тільки потрібне, корисне, але і красиве. Відтоді, як людина стала людиною, з тієї миті, коли він задивився на пелюстки квітки і вечірню зорю, він став вдивлятися в самого себе. Людина осягла красу... Краса існує незалежно від нашої свідомості і волі, але вона відкривається людиною, нею осягається, живе в її душі...

Діти повинні жити у світі краси, гри, казки, музики, малюнка, фантазії, творчості

(Роздача листівок з висловами про красу)

9. Перегляд відеоролика

Пропоную переглянути ролик, знятий норвезькими рекламцями, які ще раз нагадають нам: “Диво – поруч! Його легко дарувати”

10. Підсумок засідання

Та варто пам’ятати, що таємниці життя, краси та всі дива світу пізнати не можливо, кожним своїм подихом, поглядом, діянням варто утверджувати ідеали краси, не спинятися у своєму рухові і не втрачати такої прекрасної дитячої риси – уміння дивуватися і дивувати! Адже, за твердженням Василя Сухомлинського:

Учитель готується до красивого уроку все життя... Така духовна і філософська основа нашого фаху і технологія нашої праці.

Сівак Наталія Антонівна,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія*

**Засідання Лабораторії Гуманної Педагогіки на тему
«Життя – це мрія. Здійсни її! (мати Тереза)»**

Мета: познайомити слухачів із заповітом Матері Терези, розкрити зміст та наукові підходи до значення поняття «мрія», продемонструвати вислови відомих педагогів, письменників, науковців, а також історії з життя відомих людей, які досягли своєї мрії, ознайомити із психологічними порадами щодо досягнення мрії; розвивати мовлення, мову, увагу, уяву, пам'ять; виховувати повагу, наполегливість, оптимізм.

Обладнання: мультимедійний проектор, екран, ноутбук, маркери, кольорові, папір (білий А4), паперові смужки з фразами про мрію.

Хід заняття

(На мультимедія написані слова)

Життя – це шанс. Скористайся ним.
Життя – це краса. Милуйся нею.
Життя – це мрія. Здійсни її.
Життя – це виклик. Прийми його.
Життя – це обов'язок. Виконай його.
Життя – це гра. Стань гравцем.
Життя – це цінність. Цінуй його!
Життя – це скарб. Бережи його.
Життя – це любов. Насолоджуйся нею.
Життя – це таїна. Пізнай її.
Життя – це випробування. Перебори все.
Життя - це пісня. Доспівай її.
Життя – це боротьба. Почни її.
Життя – безодня невідомого – вступи в неї. Не бійся.
Життя – це удача. Шукай цю мить!
Життя таке чудове – не втрачай його!
Це твоє життя. Борони його.

ЗАПОВІТ МАТЕРІ ТЕРЕЗИ
(слайд1)

Ведучий 1. У заповіті Матері Терези розумієш – все довкола промовляє, що твоє життя не випадковість! Життя є загадкою, несподіванкою і відкриттям самого себе! Ти є життям! З тебе воно починається! Подумай над своїм найпершим покликанням – жити!

Ведучий 2. Ми розпочинаємо цикл заходів, темами яких будуть саме рядки із Заповіту Матері Терези.

Ведучий 1. Тема нашої розмови перекликається із словами Костянтина Дмитровича Ушинського.

Вислів: *Життя людське завмерло б на одній точці, якби юність не мріяла, і зерна багатьох великих ідей дозріли незримо в райдужній оболонці юнацьких утопій – Костянтин Ушинський (слайд 2)*

Ведучий 2. Отже, Життя – це мрія. Здійсни її. (слайд 3)

Ведучий 1. - То що ж таке мрія?

- Що для Вас мрія?

- Чи є вона у вас і наскільки ви серйозно до неї ставитися?

- Чи дозволяють наші можливості та становище досягти мрії?

- Тільки недосяжна височінь чи поштовх до її здійснення?

Ведучий 2. Неодноразово ставили ми собі запитання такого змісту. Безперечно, однозначної відповіді немає і бути не може, адже така тема як мрія є досить суперечливою. Однак, усі ми погодимося, що завдяки мріям наше життя наповнюється змістом, наявність мрії робить нас більш щасливими цілеспрямованими. Людина в очікуванні досягнення своєї мрії здорова, впевнена, замріяна та загадкова, бадьора...

Ведучий 1.

Щодо слова мрія, то воно є вигаданим та вперше вживане Михайлом Стельмахом.

З точки зору **філософії**:

Мрія – акт уяви, при якому суб'єкт уявляє деякі майбутні події, настання яких він бажає (слайд 4). Вони можуть бути реальними (реальна мрія), тобто такими, що дійсно можуть трапитись у майбутньому, або фантастичними (нереальна мрія), тобто такими, настання яких слід визнати практично неможливим.

Ведучий 2. Іноді термін «мрія» розуміють ширше, включаючи сюди, наприклад, думки не тільки про майбутнє, а і про минуле. При певному широкому розумінні мрію можна ототожнити з фантазією. Цікавим є той факт, що ніхто із науковців не описав види, чи типи, чи компоненти мрії. Думаю, що найпоширенішими у суспільстві є такі мрії...(Демонстрація мультфільму «Летучий корабель» – слайд 5)

Ведучий 1.

- Що там, за горизонтом колишніх просторів мрій, які захоплювали уяву багатьох, які рухали розвитком країн, які створювали сенс життя впродовж

багатьох століть?

- Про що варто мріяти, про космос, про науку, про професії?

- Напевне найкраще звернутися до відомих особистостей. Їх життя, діяльність

та вміння реалізовувати свою мрію, є прикладом для усіх нас.

Ведучий 1. Коко Шанель.

(Все в наших руках, поэтому их нельзя опускать – слайд 6)

Ведучий 2. Її батьки розлучилися, мати не мала можливості прогодувати дитину і віддала дівчинку до притулку. Коли Габріель було дванадцять років її мати померла, а батько так і не забрав доньку з дитячого будинку. У юному віці – 18 років – вона стала працювати в магазині, а вечорами співати в кабаре, де і отримала прізвисько Коко, яке було пов'язане з її улюбленою піснею «Ко Ко Рі Ко». (Слайд 7)

Ведучий 1. Саме тоді у молодій Коко з'являється найзаповітніша мрія, яка тоді здавалася дещо смішною та недосяжною для багатьох людей, тільки не для неї: **одягти всіх жінок по-своєму**. Зовнішня краса жінки проголошувалася нею як частина успіху, «...інакше не можна нікого в цьому переконати».

Ведучий 2. Пізніше, освоївшись у світі моди, Коко Шанель втілила в життя воістину революційні ідеї. Елегантність і безсмертна класика Коко Шанель назавжди залишилися еталоном жіночої моди «преміум» класу.

(на мультимедія Портрет Шанель Та кінцівка фільму (слайд 8 фільм)

Ведучий 1. Як сказала вона одного разу: «Главное для женщины – постоянно работать. Только работа дает бодрость духа, а дух, в свою очередь, заботится об участии тела» (слайд 9)

Ведучий 2. Про що ж варто мріяти?- питання до присутніх

На мою думку про важко здійсненне, бо легко здійсненого можна лише бажати. Варто мріяти про цікаве і високе, незвичайне і мало зрозуміле, красиве і добре, бо решту ми просто можемо купити.

Ведучий 1. Зрештою, взагалі варто не бажати, а саме мріяти. Погані і дрібні мрії завжди долаються спротивом суспільства. Хороші і великі мрії знаходять багато прихильників і здійснюються...

Ведучий 2. Руслана Лежичко так говорить про мрію
(Звучить пісня Руслани Лежичко із дітьми «Є у кожного з нас в серці
мрія своя»)

Ведучий 1. У дитинстві мрії можуть бути найрізноманітнішими...
Можливо, такими (показ відео з про мрію дитячу, втілену у квітах)
(слайд 10)

Ведучий 2. Нещодавно вийшов у прокат досить цікавий фільм під назвою
«Історія однієї мрії...». Це документальний фільм про те, як втілювали у життя
свою мрію відомі усьому світу українські боксери-професіонали Віталій та
Володимир Кличко.

Ведучий 1. Володимир Кличко якось сказав: «Усе, що з нами відбувається,
посилають нам згори як урок, із якого потрібно отримати досвід і зробити
висновки».

Ведучий 2. А починалося у житті братів Кличко усе просто, бо надійна,
міцна родина скеровувала своїх синів на праведний шлях.

«Гідність, слово та честь для чоловіка – понад усе», – ці батьківські слова
Віталій та Володимир запам'ятали і з ними крокують життям.
Три покоління Кличко були військовими, тож і синів своїх готували до
військової кар'єри.

Ведучий 1. Проте дитячі заняття Віталія різними видами єдиноборства
поступово склались у неабияке захоплення кікбоксингом. Молодший брат, який
на той час в усьому наслідував старшого, вирішив так само. А тато став кращим
другом і союзником для хлопців. Залізна дисципліна виховала сталевий
характер.

Ведучий 2. Після тренувань часто давав йому корисні поради тренер
Володимир Золотарьов. Чимало розмов вони вели й про сенс життя. Тож слова,
сказані тренером, є дороговказом для братів: «Найголовніше твоє багатство –
велика мета. Ти повинен її досягти. Ти станеш чемпіоном світу і реалізуєш усі
свої мрії та бажання» (слайд 11).

Ведучий 1. Життя, як ми можемо спостерігати довело правоту тренера.
Мрії все-таки збуваються.

Однак у свій час ніхто не міг уявити, що Володимир виграє золоту
чемпіонську медаль, а ім'я Віталія за унікальні спортивні досягнення запишуть
до Книги рекордів Гіннеса. Вони захистять дисертації, працюватимуть з
ЮНЕСКО. В 2011 році Віталій та Володимир Кличко ввійшли в сотню
найбагатших українців, Журнал «Фокус» включив Віталія (20 місце) та

Володимира (191 місце) Кличко в рейтинг «200 найвпливовіших українців» (слайд 12).

(Уривок з фільму «Кличко. Історія однієї мрії»)

Ведучий 2. «Мрія» у перекладі на латинську мову – *somnium, vana spes, phantasma, specie* (слайд 13).

Ведучий 1. Цікаво, що в англійській мові поняття «мрія» позначається тим самим словом, що й поняття «сновидіння»: *dream*. Справді, сновидіння часто віддзеркалюють бажання, так само, як і мрії, але відрізняються тим, що гірше піддаються свідомому керуванню з боку суб'єкта, а також, як правило, сприймаються ним як реальність.

Ведучий 1. Є ще одне досить цікаве обґрунтування поняття мрія?

Мрія – заповітне бажання, виконання якого часто призводить до щастя (слайд 14). Мрія також є ідеологічним кліше, що використовується у пропаганді, наприклад, «мрія про свободу», «мрія про світле майбутнє»

Ведучий 2. Скажіть, будь ласка, а яким словом, словом – синонімом можна замінити слово мрія, з чим її можна порівняти?

Мрія – те, що створене уявою, фантазією; витвір уяви, привид, примара, думка про щось бажане, марення, сон, ілюзія, бажання, фантазія, вигадка, видумка, химера, мари, мріяння, захмарні замки, ідеал, гра уяви, воля, хотіння, охота, жадання, пожадання, бажання, прагнення (слайд 15)

Ведучий 1. Зважаючи на таку значну кількість слів, які за своїм значенням близькі до слова мрія, багато віршів написані про МРІЮ.

(Відео читання вірша «Мне звезда упала на ладошку») (слайд 16)

Ведучий 2. А от ще одна поезія. Її нам підготувала тут викладачка Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Ведучий 1. Чи можливо скласти алгоритм досягнення мрії? «Можливо все, навіть неможливе, якщо знаєш – ЯК!» – стверджують психологи.

Ведучий 2. Існує багато технік, користуючись якими, можна зробити мрію реальністю.

Ведучий 1. Почнемо з **Карти бажань** (автор Віт ЦЕНЄВ) (слайд 17). Для більш точного викладу свого бажання слід його візуалізувати. Тобто створити уявний образ того, що ми хочемо.

Ведучий 2. Малювати бажання можна тільки свої, що залежать тільки від вас, і бажані для вас. Візуалізуючи свої бажання, ми наближаємо їх виконання. Спробуємо це зробити і ми? (**Роздаємо маркери та папір**)

Ведучий 1. Є варіант – не малювати, а наклеювати вирізані з журналів картинки, фрази, слова – робити колаж.

Ведучий 2. Є ще одна система, яку можна оскаржити, ми просто перерахуємо її пункти. При бажанні кожен може взяти звітти і використовувати на практиці саме потрібне і відповідне для себе.

Ведучий 1. Отже: **Дванадцятикрокова система досягнення мети** (автор Брайан Трейси). Усі кроки перед вами на екрані (**слайди 18-19**)

(Крок перший: викличте бажання - сильне, пекуче бажання досягти цієї мети.

Крок другий: виробіть переконання. Необхідно зміцнювати свою впевненість і переконаність до тих пір, поки вони не складуться в абсолютну віру у досяжність вашої мети.

Крок третій: запишіть це. Дисциплінуємо себе записом мети, ви пригнічуєте власний механізм невдач і включаєте механізм успіху на повну потужність. Оточіть себе мотиваторами вдома і на роботі.

Крок четвертий: складіть список всіх переваг, що впливають з досягнення вашої мети.

Крок п'ятий: визначте свою початкову позицію, своє початкове матеріальне становище (максимально необхідну для досягнення мети грошову суму).

Крок шостий: встановіть граничний термін виконання.

Крок сьомий: складіть список всіх перешкод, що стоять між вами та досягненням вашої мети.

Крок восьмий: визначте, яка додаткова інформація потрібна вам для досягнення мети.

Крок дев'ятий: складіть список людей, чия допомога та співробітництво вам необхідні.

Крок десятий: складіть план, як досягти того, що намічається. Введіть це в картину візуалізації.

Крок одинадцятий: скористайтеся візуалізацією. Створіть ясну уявну картину своєї мети так, як якби вона була вже досягнута в реальності. Програвайте про себе цю картинку.

Крок дванадцятий: заздалегідь прийміть рішення про те, що ніколи не відступите. Вирішіть триматися, що б не сталося).

Ведучий 2. Аналізу зображене вами не підлягає. Тому ми пропонуємо забрати ваші зображення, помістити їх перед собою. І нехай ваша мрія здійсниться якнайшвидше.

Ведучий 1. Досить часто, навіть коли мрія відома, на жаль, залишається нездійсненою. Чому? Та все тому, що людина не зробила свою мрію метою, адже мета – це найпотужніший стимул для нашого з Вами руху вперед.

Ведучий 2. Розкажу вам **одну історію**, на перший погляд дуже схожу на анекдот.

Жив-був рибалка. Одного разу він ловив рибу. Багато різної риби траплялося йому, але якось дивно він відбирав її. Всю велику і красиву рибу рибалка відпускав назад в озеро, а маленьку, навіть зовсім малесеньку, залишав у відрі.

Юнак, що проходив повз, довго не міг збагнути, чим же керується цей літній рибалка, відпускаючи назад у водойму найкращу рибу? І було поставлено запитання, чому залишається у відрі тільки найменша риба? Рибалка не довго думав. Мабуть, це питання було поставлене йому не вперше. Він відповів, що його дружина має сковорідку з діаметром саме по довжині такої риби, яку він залишав. І велика риба просто напросто не поміщається в їх сковорідці.

Ведучий 1. Так от, мораль цієї притчі. Сковорідка – це наше мислення, той погляд і настрій, який ми маємо. Риба – мрії. У когось – вони великі, просто величезні. Хтось зникає мислити маленькими образами. Як людина, маючи маленьку сковорідку, може посмажити велику рибину? Цілком не зможе, дійсно не поміститься. Або рибу розрізати на шматки, або придбати нову велику сковороду.

Ведучий 2. Мрія буває і великою, і маленькою. Велику – можна розбити на частини, але з безлічі маленьких – не зробити велику. Вони так і залишаються маленькими. Деякі люди ставлять високі цілі. Так, наприклад, мріяв Мартін Лютер Кінг – борець за права чорношкірих у світі (**слайд 20**)

*(Я кажу вам сьогодні, друзі мої, що, незважаючи на труднощі і розчарування в даний момент, **я все ще мрію**. Це мрія, глибоко укорінена в Американській мрії. **У мене є мрія**, що настане день, коли наша нація встане і доживе до істинного сенсу свого девізу: «**Ми вважаємо, що ці істини самоочевидні: Що всі люди створені рівними**». **У мене є мрія**, що одного разу на червоних пагорбах Джорджії сини колишніх рабів і сини колишніх рабовласників зможуть сісти разом за стіл братства. **У мене є мрія**, що настане день, коли навіть штат Міссісіпі, пустельний штат держави, знемагаючий від спеки несправедливості і гноблення, буде перетворений на оазу свободи і справедливості. **У мене є мрія**, що мої четверо дітей в один прекрасний день будуть жити в країні, де не судитимуть за кольором їх шкіри, а за їх характером. **У мене є мрія сьогодні. У мене є мрія**, що настане день у штаті Алабама, губернатор якого все зробить для того, щоб маленькі чорні хлопчики і чорні дівчатка зможуть взятися за руки з маленькими білими дівчатками і хлопчиками і ходитимуть разом, як брати і сестри. **У мене є мрія сьогодні. У мене є мрія**, що настане день, коли кожна долина наповниться, кожен пагорб і гора знизяться, нерівні місця будуть вирівняні, а*

криві місця стануть прямими, і слава Господня буде відкритою, і кожна людина побачить це. Це наша надія. Це віра, з якою я повертаюся на Південь. З цією вірою ми зможемо висікти з гори відчаю камінь надії. З цією вірою ми зможемо перетворити розбіжності нашого народу в прекрасну симфонію братерства. З цією вірою ми зможемо працювати разом, молитися разом, боротися разом, йти до в'язниці разом, стояти за свободу разом, знаючи, що ми будемо вільні в один день).

Ведучий 1. У воістину великих людей і великі мрії

Ведучий 2. Психологи пропонують Інструкцію здійснення мрії. Давайте спробуємо скласти її...

1. Знайдіть свою мрію. Ви повинні чітко знати, чого ви хочете.
2. Щиро вірте в те, що ваша мрія реалізується.
3. Сформулюйте мрію. Запишіть мрію на папір або в свій особистий щоденник. Найкраще описати все детально, щоб вийшов невелика розповідь.
4. Втілюйте мрію в життя. Для цього ви можете скористатися будь-якими практиками позитивного мислення. Займіться творчою візуалізацією.
5. Дійте. У наш прагматичний вік, варто покладатися не тільки на силу думки. Не перетворюйте втілення мрії в нав'язливе бажання. Щоб мрія здійснилася, потрібно її відпустити. Не варто сильно прив'язуватися до свого бажання.
6. Не опускайте руки. Навіть якщо вам здається, що ви не просунулися ні на крок до своєї мрії, не зневіряйтеся. Пам'ятайте, що найкращі з них існують для того, щоб збуватися. Можливо, вам просто варто трохи почекати.

Ведучий 1. Дехто надає мрії дещо сакрального значення, вважаючи, що вона збуджує деяку надприродну субстанцію в напрямі збільшення ймовірності настання того, про що суб'єкт мріє. По суті, мрія, при цьому, ототожнюється з молитвою.

Ведучий 2. З другого боку, існує думка, що навпаки: мрію не слід плутати з молитвою, і неможливо повноцінно молитися, якщо почати мріяти замість того, щоб молитись.

Ведучий 1. Ми підготували кілька влучних вислови про мрію.

Даруємо їх вам (Роздати кожному і зачитати).

«Все, що існує на світі, колись було мрією» (К. Сендберг)

«... Поки ми віримо в свою мрію - ніщо не випадково» (Річард Бах)

«Майбутнє належить тим, хто вірить у красу своєї мрії» (Елеонора Рузвельт)

«Кожна мрія тобі дається разом із силами, необхідними для її здійснення. Однак тобі, можливо, доведеться для цього потрудитися» (Річард Бах)

«Коли чогось сильно захочеш, весь Всесвіт буде сприяти тому, щоб бажання твоє збулося» (Пауло Коельйо)

«Якщо тобі скажуть, що мрії не збуваються – не вір. Вони здійснюються, якщо за них боротися» (Бунтівний дух (Rebelde Way))

«У вас насправді є мрія? А що ви сьогодні зробили для того, щоб вона здійснилася!» (Ендрю Метьюз)

«Всесвіт завжди допомагає нам здійснити свої мрії, якими безглуздими вони не були. Бо це наші мрії, і тільки нам відомо, чого варто було вимріяне їх» (Пауло Коельйо)

«Самі собою мрії дійсністю не стануть» (Пауло Коельйо).

«У людини завжди є все, щоб здійснити свою мрію» (Пауло Коельйо)

«Спочатку мрії здаються неможливими, потім неправдоподібними, а потім неминучими» (Крістофер Рів)

«Вічний тільки світ мрії» (Валерій Брюсов)

«Мрії – це наріжні камені нашого характеру» (Генрі Торо)

«Кожна мрія тобі дається разом з силами, необхідними для її здійснення. Однак, тобі, можливо, доведеться заради цього попрацювати» (Річард Бах)

«Самі собою мрії дійсністю не стануть» (Пауло Коельйо)

«Саме в мріях народжуються нові ідеї... Домогтися здійснення мрії – у цьому найбільший сенс життя людини» (Олексій Яковлєв)

«Прикро, коли твої мрії збуваються у інших» (Михайло Жванецький)

«Не скаржся, що твої мрії не збулися; заслуговує жалю лише той, хто ніколи не мріяв» (Марія Ебнер Ешенбах)

«Ніхто не довіряє свої мрії в руки тих, хто здатний їх знищити» (Пауло Коельйо)

Ведучий 2. Несправедливо було б сьогодні не згадати ще одного великого мрійника, великого сина українського народу. Є особистості, які відійшовши у вічність забирають із собою цілі епохи тієї сфери, у якій працювали. **Богдан Ступка.**

Ведучий 1. У свої 70 біля театру ім. І.Франка Богдан Сильвестрович відпускав своє бажання в небо. Кульки високо піднялися, повернулися назад і Ступка пожартував – усі мої мрії крутяться біля сцени. І серйозно додав – найголовніше моє бажання до 71 дня народження вийти в новій ролі... Але здоров'я вже не дозволило здійснити цю мрію.

Ведучий 2. На довгому і продуктивному творчому шляху Богдан Сильвестрович Ступка отримав безліч нагород і призів. Народний артист України (1980). Народний артист СРСР. Лауреат Національної премії України ім.Т.Шевченка. Лауреат Державної премії СРСР та Міжнародної премії ім.К.Станіславського. Лауреат Всеукраїнської програми «Лідери регіонів» (2002).

Ведучий 1. Володар російської премії «Ніка» за роль в фільмі «Водій для Віри» (2005). В 2007 році став лауреатом престижної російської премії «Тріумф» за видатні заслуги у мистецтві. Лауреат премії незалежних критиків «Кришталевий Турандот» (Москва). Нагороджений Орденом «За заслуги». Академік Академії мистецтв України.

Ведучий 2. У 2008 р. він став володарем призу за кращу чоловічу роль на III-му Римському кінофестивалі за головну роль в українсько-польському фільмі «Серце на долоні» (реж. Кшиштоф Зануссі).

Ведучий 1. У одному із інтерв'ю Богдан Ступка сказав: «Мрією мого життя було, щоб українська культура стала відома у цілому світі. Мрії повинні збуватися, і я щасливий, що маю можливість сприяти цьому».

Ведучий 2. Він більше 30 років виходив на сцену одного з найкращих театрів України – ім. І.Франка, і більше 10 років ним керував. Хоча сам Ступка казав: «Це не робота просто частина життя!». Ним зіграно понад 100 ролей у кіно, та понад 50 у театрі.

Нагороди мають для вас велике значення?

- Я мрію про Оскар. Непогано було б..

Ведучий 1. Із чим ми можемо порівняти мрію? – питання для присутніх
Фотоколаж (слайди 22-28)

Ведучий 2. А я б порівняла мрію із крилами....

(Без оголошення вмикаємо Богдана Ступку, який читає вірш «Крила» Ліни Костенко)

Ведучий 1. Дякуємо усім за увагу!

Ведучий 2. Пам'ятайте, що смілива мрія – як крок!

Засідання Лабораторії Гуманної Педагогіки на тему
«Життя – це гра, грай у неї! (мати Тереза)»

Протягом всього свого життя людина є творцем і учасником різноманітних ігор.

І в дитинстві, коли пізнає світ. Діти і гра. Це майже синоніми. Дитячі заняття – це суцільна гра. Тому діти живуть дуже легко й практично не втомлюються. Ігри супроводжують людину і в юності, коли вона прагне розваг і самоствердження серед однолітків. І в дорослому віці, вимагаючи перепочинку від роботи. Іноді з грою пов'язана професійна діяльність. І у поважному віці, надолужуючи час, витрачений на життєві клопоти і переживання.

Поняття “гра” тлумачні словники визначають як:

- діяльність із розважальною та іноді навчальною метою;
- підпорядковане сукупності правил, прийомів або основане на певних умовах заняття, що є розвагою;
- вид непродуктивної діяльності, мотив якої полягає не в результатах, а в самому процесі;
- заняття для дозвілля, відпочинку.

У грі людина робить світ співмірним собі, своєму розумінню того, що відбувається навколо, своїм діям. Підсвідомо ми багато явищ сприймаємо як гру, що відбулося навіть у нашій повсякденній мові: хвиля грає, брага грає, птах пісні грає, сполохи на небі грають, сонце грає, полум'я в печі грає, доля людиною грає, серце заграло, гра природи, випадку.

Над природою гри замислювалися багато вчених, її феномен цікавив найвидатніших мислителів. Одним із найпроникливіших теоретиків гри був, наприклад, Фрідріх Шіллер.

“Людиною розумною” назвала свій біологічний вид сама людина, вважаючи розум, якому нібито підвладно все, найбільш характерним проявом людського ества. А ось нідерландський філософ Йохан Хейзінга засумнівався в тому, що “людина розумна”, як і “людина трудяща”, – це єдині фундаментальні характеристики людини. “Номо ludens” (“Людина граюча”) – так називається його книга-трактат, у якій він виводить весь розвиток цивілізації як розвиток гри. Гра, на думку філософа, являє собою первинну форму організації життя людини, відформатовану й закріплену пізніше суспільними інститутами. “Закони гри діють поза нормами розуму, обов'язку та істини”, – заявляє він.

Проблему розуміння життя як гри і гри у житті намагалися розкрити письменники, поети, режисери, художники, науковці...

Художники зображали не тільки ігри свого часу, але і певне своє філософське бачення гри у житті. Наприклад, Нідерландський художник Пітер Брейгель “Дитячі ігри” зобразив частину вулиці уявного міста, на якій 250 дітей грають у 84 гри. Також можна відмітити полотна художників Франсиско Хосе де Гойя-і-Лусьєнтес “Дети грають у війну”, К.Маковського “Гра в піжмурки”, В. Кузнецова “Гра в жмурки”, К. Шипті “Що нашжиття? Гра”.

У художніх фільмах розкриваються різні аспекти гри у життя: “ На грі”, “Жорстокі ігри”, “Голодні ігри”, “Гра”, “Імітація гри”, “Гра престолів”.

Письменники також не залишилися осторонь. Існує величезна кількість художніх творів про гру у життя: Г. Романова “Гра в особисте життя”, Н. Корнілова “Пантера. Все життя – гра”, С. Богер “Наше життя – гра”, Д. Моррелл “Повелитель гри”, А. Стерліков “Гра або життя” та ін.

Про ігри в нашому житті багато й цікаво пишуть сучасні вчені, намагаючись розкрити її секрет, визначають ряд правил, якими може скористатися людина. Наприклад: Ф. Хескет “Життя – гра. Підвищить у ній свої шанси!”, Ф. Скавелл-Шинн “Правила гри під назвою життя”, А. Барсова “Життя як гра. За правилами і без правил” та ін.

Видатні люди щодо розуміння життя як ігри висловлювалися наступним чином:

— Никогда не пытайся играть с жизнью, - говорила мне мать, - потому что жизнь всегда играет нечестно, передергивает, крадет карты прямо у тебя из-под носа, а порой и вовсе делает карты пустыми... (Джоанн Харрис. Персики для месье Кюре)

Жизнь все-таки – азартная игра, в которой выигрыш часто достается беспечным, а не благоразумным. (Джером Клапка. Моя жизнь и время)

Жизнь похожа на олимпийские игры, устроенные сумасшедшими. Мы должны учиться бороться за жизнь, борясь с жизнью. А тем, кто не может сдержать негодования, видя глупость этой игры, лучше уйти с арены. (Рюноске Акутагава. Слова пигмея)

Игра – это самое серьезное, что есть в жизни. Игра и живопись. Всё остальное суетно и мелко. (Юлиан Семенов. Семнадцать мгновений весны)

Жизнь – азартная игра. Большую часть времени она жестока и болезненна, и не для тех, кто робок. Приз достается победителю, а не тому, кто даже не явился на битву. (Шеррилин Кеньон. Ночная игра)

Если не знаешь, как играть, то играй странно и прослывёшь гением. (Александр Абдулов)

От тактики игры жизни, как в шахматах, зависит длительность партии.

Жизнь – не зебра из чёрных и белых полос, а шахматная доска, на которой всё зависит от твоего хода. Важно, чтобы кое-что шло своим чередом. Надо отпускать. Освободиться. Люди должны понять – никто не играет краплёными картами: иногда мы выигрываем, иногда остаёмся в проигрыше. Не следует ждать, что тебе вернут его, что оценят твои усилия, что признают твой талант, что поймут твою любовь. Завершай цикл. Не из гордыни, не по неспособности, а просто потому, что это больше не вмещается в твою жизнь. Закрой дверь,

смени пластинку, прибери дом, выбей пыль. Перестань быть таким, как был, стань таким, каков ты сейчас (Пауло Коэльо).

Жити – те ж саме, що грати в ресторани на скрипці, яку вперше взяв у руки. (Семюель Батлер)

Жити кожен день так, як якщо б він був останнім, ніколи не метушитися, ніколи не бути байдужим, ніколи не приймати театральні пози – ось досконалість характеру. Наше життя – це те, у що її перетворюють наші думки. (Марк Аврелій)

Життя – людська гра за божественним правилами. (Ольга Муравйова)

Життя – театр, де в головних ролях майстри закулісної метушні. (В. Сумбатов)

Життя – хитра штука. Коли у мене у руках всі козири, воно раптово пропонує мені зіграти в шашки. (Невідомий автор)

Я под маской скрываю боль,

Я не живу, я играю роль

Вся наша жизнь – беспечная игра,

Исход которой знает лишь одна судьба.

Жизнь — это игра. Никогда не знаешь до конца, ты выиграл или проиграл.

Самая удивительная, таинственная, остроумная игра из когда-либо созданных... В этой Игре нет никаких правил, кроме тех правил, по которым ты играешь. Здесь нет никакой цели, кроме той цели, к которой ты стремишься. Никто не выигрывает Игру — но никто и не проигрывает. Нет возможности покинуть Игру — даже попытка избежать Игры является частью Игры. И если кто-либо думает, что он покинул Игру... отлично, это тоже часть Игры. Если кто-либо думает, что он понимает Игру, что он является «властелином» Игры, или что он может «научить» тебя, как выиграть..., это также является частью Игры. Все, что случается в Игре, полностью соответствует игроку. Это выглядит так, как если бы Игра была разработана специально для Вас. И это — часть Игры...

Хотите сыграть? Извините, у вас нет выбора. Вы уже находитесь посреди всего этого. Игра уже происходит. Эта Игра – сама Жизнь. Теперь Вы свободны играть.

Кто уклоняется от игры, тот её проигрывает. (Ришелье)

Все на свете любят игру; и люди самые благоразумные охотно отдаются ей, пока не увидят всех сопряжённых с нею насилий, уловок, заблуждений, потери денег и времени, пока не поймут, что на неё можно затратить всю жизнь. (Шарль Луи Монтескье)

Что ни толкуй Вольтер – или Декарт,

Мир для меня – колода карт,

Жизнь - банк: рок мечет, я играю,

И правила игры я к людям применяю. (Михаил Лермонтов)

Величайшее искусство жизни заключается в том, чтобы ставить поменьше, а выиграть побольше. (Сэмюэл Джонсон)

Великое искусство жизни – играть много и рисковать немногим.
(С.Джонсон)

Тот, кто оставляет все на волю случая, превращает свою жизнь в лотерею.
(Томас Фуллер)

Человек – игрушка Бога. Этому – то и надо следовать. Надо жить играя.
(Платон)

Отже, аналіз різних джерел дає можливість виділити декілька поглядів – коли люди грають у життя, коли життя ними грає, коли люди живуть граючись.

У сиву давнину вірили, що усі всі ігри й ролі в них розписані для землян на небесах. Усі знають вислів: Хочеш, щоб Бог посміявся – розкажи йому про свої плани. У Джека Лондона є оповідання «Коли боги сміються». Боги сміються тоді, коли люди затівають власні ігри. «Боги завжди виграють, – мовить один із героїв. – Мені доводилося спостерігати за людьми, які роками вели гру – на їхню думку, успішну гру, – і зрештою втрачали все».

Людське життя Уільям Шекспір порівняв з театром: “Вся жизнь – игра, а люди в ней актеры”.

Весь мир — театр.

В нем женщины, мужчины — все актеры.

У них свои есть выходы, уходы,

И каждый не одну играет роль.

Люди самі визначають собі роль, розписують свої дії, репліки, заводять себе в глухий кут, знаходять вирішення або здаються.

Живя играть, меняя маски.

Меняя маски чтоб играть.

Хочу зачитати вам вірш, де певним чином розкриває цю тему Олексій Жарков

Вся жизнь игра, а люди в ней актеры.

Недаром говорил Шекспир!

У каждого есть маска наготове.

Которую достать готовы вмиг

Пытаясь спрятать все проблемы.

Меняя маски каждый миг

Мы путаемся, к сожалению.

Какой нас путь сейчас постиг.

Путь одиночества нам близок и понятен.

И вроде окружают все тебя!

И создается красок впечатления.

Но это лишь иллюзия твоя.

В реальности вокруг один театр.

Актеры сплошь и тут и там.

Ведь жизнь – игра, а люди в ней – актеры.

Такая участь у тебя.

Значна кількість сучасних науковців і психологів, не бажаючи змиритися з тим, що людина має грати певну роль, ведуть пошуки правил, за якими необхідно будувати життя, щоб ця гра приносила задоволення.

Послушайте будь-ласка притчу з книги Олександра і Ірини Медведєвих
“Технологія щасття. Гра под названієм життя”

Притча

Однажды к даосу, известному своей мудростью, пришел человек, страдающий от преследующих его несчастий.

- Моя жизнь похожа на лодку в бушующем море, – пожаловался он. – Волны играют ею, швыряя ее то туда, то сюда, и не в моих силах хоть что-либо изменить. Это приводит меня в отчаяние и вызывает ощущение безысходности. Люди называют тебя Познавшим Искусство Жизни. Скажи мне, могу ли я каким-то образом повлиять на положение вещей?

- Это совсем несложно, – усмехнулся даос. – Подумай о том, что если волны играют с лодкой, лодка тоже может играть с волнами.

Услышав от даоса, что лодка тоже может играть с волнами, человек, не знающий, что делать со своей жизнью, был поражен. Такая мысль никогда прежде не приходила ему в голову. Он чувствовал, что это все меняет, но не понимал почему.

Человек наморщил лоб, пытаясь сообразить, в чем тут дело, и неожиданно на него снизошло озарение.

"Гра – это то, что люди делают по своей воле, а не потому, что обязаны это делать или не имеют другого выбора, – подумал он. – Именно по этой причине она доставляет удовольствие".

- А что, если лодка только думает, что она играет с волнами? – спросил человек, не знающий, что делать со своей жизнью. – Ведь в действительности это не так.

- Действительность такова, какой ты ее ощущаешь, – ответил даос. – Существуют волны, и существует лодка – это и есть действительность - ни больше ни меньше. Все остальное – наше восприятие. Если лодка предпочитает считать себя беспомощной, волны будут играть с ней. Но ведь и волны тоже могут ощущать себя по-разному. Одной нравится подбрасывать лодку на своем гребне, другая волна, погруженная в свои мысли, эту лодку даже не заметит, а третья, возможно, будет испытывать раздражение оттого, что уродливый посторонний предмет нарушает гладкость и чистоту ее форм. Эта волна даже может подумать, что лодка намеренно издевается и насмехается над ней.

Чувствовать себя беспомощным, раздраженным или веселым – твой собственный выбор. Проблема заключается лишь в том, что пока ты этого не осознаешь.

З'явившись у цей світ, ми хочемо не хочемо залучаємося до «гри під назвою життя», ясно не розуміючи ні правив, ні техніки цієї найбільш складної і у той же час найбільш захоплюючої гри.

Одні відносяться до життя серйозно, інші легко. Одні грають за чужими правилами, інші ці правила встановлюють. Одні рухаються від перемоги до перемоги, долею інших стають постійні поразки. Одні насолоджуються життям, тоді як інші випробовують тривогу і розгубленість навіть тоді, коли справи у них, здавалося б, йдуть добре.

Древньокитайська філософія, виходячи з ідеї нероздільності істини і ілюзії, розглядала життя як гру. «Якщо справжнє стає удаваним, то удаване стає справжнім», – свідчить відома китайська приказка. Під «справжнім» в даному випадку розуміється «істинне» або «реальне», а під «удаваним» «ілюзія». Якщо реальне стає ілюзією, ілюзія стає реальністю.

Ми бачимо не реальний світ, а лише те, яким чином його відображає наша свідомість. З цієї причини різні люди одну й ту ж ситуацію бачать і сприймають по-різному. Таким чином, реальне стає ілюзією.

Не замислюючись про ілюзорність сприйняття, більшість людей вважають свої суб'єктивні уявлення про світ єдиною існуючою реальністю. Людина, переконана у тому, що навколишній світ повний небезпеки і загрози, проведе своє життя в страху. Таким чином, ілюзія для нього стає реальністю.

Мандруючи в океані ілюзій, люди грають, виконуючи ті або інші ролі. У більшості випадків люди не усвідомлюють гри, в яку вони залучені. Приймаючи гру за реальність, вони відносяться до неї з невинуватою серйозністю, яку нерідко супроводжують тривожність, внутрішня напруга, невпевненість в собі, відчуття провини, відчуття власної безпорадності або нікчемності.

Від поведінки, яку ми називаємо «серйозною», гра відрізняється не змістом і навіть не способом дії. Відмінність полягає головним чином в нашому відношенні до дії.

Пригадаєте Тома Соєра, якого тітка змусила фарбувати паркан. Інші діти глузували з нього до тих пір, поки вважали фарбування паркану «серйозною справою» – роботою, але як тільки Том переконав їх, що це захоплююча гра, діти віддали йому свої «скарби» за можливість декілька хвилин займатися фарбуванням паркана.

Важливим кроком в освоєнні «гри під назвою життя» є розвиток здатності отримувати від цієї гри задоволення, адже головне в житті не стільки блага, яких добивається людина, скільки відчуття, які вона відчуває в процесі свого існування.

Все може перетворитися на повноцінну гру або ігровий епізод, на приємне театральне дійство: прогулянка лісом, ранкова зарядка, збирання грибів, риболовля, запалювання багаття, лазня, церква, теща, зять, подарунки, гуртки за інтересами, клуби, весілля, внуки, ремонт квартири, городи, дачі, суперечки, непорозуміння, сварки, поцілунки, мітинги, вибори, обіцянки, запевнення, пророцтва, попутники, гості, свята, ювілеї, презентації – із цим ми живемо щодня й щогодини.

Отже, дійсна майстерність гри полягає не стільки в умінні досягати поставлених цілей, скільки в здатності правильно визначати свої цілі, завдання і пріоритети, а також володіти здатністю при необхідності своєчасно модифікувати їх, ефективно пристосовуючись до ситуації, що змінюється.

Інший автор Шері Картер-Скот у книзі «Если жизнь – игра, то это ее правила» дає **десять правил**, дотримуючись яких людина може досягнути успіху і рівноваги у грі життя.

Правило перше. ВАМ ДАЄТЬСЯ ТЕЛО. Нравиться вам это или нет, но оно будет вашим на протяжении всей жизни на земле.

Правило друге. ВАМ ПРЕПОДАЮТЬСЯ УРОКИ. Вы записаны в неформальную круглодобову школу под названием Жизнь. В этой школе вы каждый день будете иметь возможность усваивать уроки. Нравятся вам они или нет, но вы сделали их частью своего курса обучения.

Правило третє. ОШИБОК НЕ БЫВАЕТ, БЫВАЮТ УРОКИ. Развитие есть процесс експериментирования, некая серия проб, ошибок и иногда побед. Неудачные експерименты также являются частью процесса проведения удачных експериментов.

Правило четвертое. УРОК ПОВТОРЯЕТСЯ ДО ТЕХ ПОР, ПОКА НЕ УСВОИТЬСЯ. Уроки в различной форме будут преподаваться вам до тех пор, пока вы их не усвоите. И лишь выучив одни уроки, можно перейти к следующим.

Правило п'яте. УЧЕНИЕ НИКОГДА НЕ ЗАКАНЧИВАЕТСЯ. В жизни нет такого времени, когда уроки заканчиваются. Пока вы живы, будут и уроки, которые вам предстоит усвоить.

Правило шесте. “ТАМ” НЕ ЛУЧШЕ, ЧЕМ “ЗДЕСЬ”. Когда ваше “там” становится “здесь”, вы просто-напросто получаете новые “там”, которые выглядят лучше, чем ваше настоящее “здесь”.

Правило сьоме. ДРУГИЕ ЛЮДИ – ЛИШЬ ВАШИ ЗЕРКАЛА. Нельзя любить или ненавидеть что-то в другом человеке, если это “что-то” не отражает того, что вы любите или ненавидите в себе.

Правило восьме. ОТ ВАС ЗАВИСИТ ВАША ЖИЗНЬ. У вас есть все необходимые средства и ресурсы. Что вы с ними сделаете, зависит от вас.

Правило дев'яте. ВСЕ ОТВЕТЫ ИЩИТЕ В САМИХ СЕБЕ. Все, что вам нужно, - это видеть, слышать и верить.

Правило десяте. РОДИВШИСЬ, ВЫ ЗАБЫВАЕТЕ ВСЕ, О ЧЕМ ГОВОРИЛОСЬ ВЫШЕ. Но можете вспомнить, если захотите раскрутить двойную спираль внутреннего познания.

Нерідко гра рядиться різні одежини, виступає під різними личинами. Витівка, потіха, жарт, забава, розіграш – усе це ігри дорослих і дітей.

Вас бентежить у грі її певна надуманість, ірреальність, відсутність здорового глузду й конкретної користі для оточення? У творах одного філософа є така притча.

Одного разу мислитель зустрів пустельника. Той всі дні проводив за дивним заняттям: то ловив і ніяк не міг піймати птаха, то зав'язував і розв'язував вузли. Подорожанин здивувався й почав навіть застерігати пустельника, мовляв, той не працює, а бавиться, займається дурницею. Однак, відійшовши на сотню кроків, раптом зупинився й замислився: я все життя працював на благо ближніх, але чи було це справді благом для тих, хто мене оточує? Чи від цього було більше шкоди, аніж користі? А ось від ігор пустельника точно немає шкоди нікому, може, саме це і є доброю справою?

Потреба гри в житті, як потреба у ковтку свіжого повітря. Хвороба, старість, безпричинна нудьга часто «знерухомлюють» людину, призводять до застою думки та тіла. І ось тут гра, виручить, простягне рятівну соломинку. Згідно з В. Далем, який так полюбляв гру зі словами, одне зі значень слова «грати» – це миготіти, рухатися, ворухитися туди-сюди.

Людину не одне століття турбує питання щодо її місця у цій грі під назвою життя. Процес розмірковування над життям, пошук відповідей, спроби змінити своє життя на краще та досягти власних цілей – це гра. Отже, життя – це гра. Людина вибирає декотрі правила гри. Наприклад, які вчинки сьогодні можна зробити: хороші чи погані. Від чого можна позбутися та що нового придбати. Але гравці не усвідомлюють своє місце в грі. Існує одне незмінне правило – можна міняти будь-які декорації, правила свого життя, розширювати межі можливостей та свободу існування. Але не можливо змінити факт гри, бо людина народжується у ній.

Галасюк Наталія Олександрівна,
викладач кафедри педагогіки
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Засідання Лабораторії Гуманної Педагогіки на тему
«Життя – це любов, то ж люби! (мати Тереза)»

Горе тим, хто скупиться на любов.
Навіщо жити, якщо не для того, щоб любити.
Лао Цзи

Любов...Що це таке? Це те, про що посміхаючись, здогадуються діти. Любов – це ніжність та щастя володіння друг другом. Любов – сила, яка підтримує натхнення, домашнє вогнище, захищеність, тепла радість губ у жорсткому коловороті буденності. Любов – це тиха насолода заходу життя, незбагненне почуття єднання душ, пристрасть, що роздирає душу на шматки, довгий шлях світла крізь світи, серед зірок і галактик.

Любов – це смертельна туга: де ти..? Любов – це важке розчарування, похмілля божевільного захоплення, іржа ревнощів, вогонь жорстокої нерозділеності.

Любов – це найяскравіша квітка в букеті наших почуттів, найпотужніші сили, найяскравіші емоції, найсерйозніші уроки життя.

Що є любов для вас?

Ми досить часто вимовляємо це слово. «Я люблю шоколад», «Я не люблю вівсянку», «Я люблю Сашка», «Я люблю маму». Але якщо запитати, що значить любити, то виявляється, що швидко і чітко складно дати відповідь. Адже любов є поняттям нематеріальним і належить до духовної сфери людини.

Український тлумачний словник дає такі ***визначення любові***:

- почуття глибокої сердечної прихильності до кого-, чого-небудь;
- стосунки між чоловіком і жінкою, викликані сердечною прихильністю;
- інтимні стосунки з особою іншої статі;
- приязнь, викликана родинними зв'язками;
- інтерес до чого-небудь;
- внутрішній, духовний потяг до чого-небудь;
- пристрасть до чого-небудь;
- висока ступінь емоційно позитивного відношення, що виділяє об'єкт серед інших і поміщає його в центр життєвих потреб і інтересів суб'єкта.

В українській літературі існує **68 синонімів до слова «любов»**.

Ось деякі з них: інтерес, приязнь, пристрасть, захоплення, прихильність, схильність, відданість, вподоба, вірність, симпатія, прив'язаність, ніжність, прагнення до чогось, кохання, потяг, роман, амур, жага, інтрига, ерос, лямур,

шури-мури. Проте жодне з цих синонімів не може повністю замінити слово «любов», а відображає лише якусь окрему властивість.

Дані сучасної науки заперечують можливість самозародження живої клітини із нічого. Заперечується також можливість появи людини некерованим ззовні шляхом. І немає ніяких підстав вважати, що таке диво як любов з'явилося само по собі. Єдина теорія походження любові – вона дається нам від Бога. Про це йдеться в одній із *легенд*:

Одного разу у свої 118 років рано на світанку прокинувся Адам. Була весна, над ним щебетав соловейко, пахощі трав і дерев обіймали Адама. Та його не втішала весняна пишність. Як був здивований Бог! Його дитя – людина сумувало.

В ту ж мить велика кількість божественних енергій прокинулись, величезне прискорення засяло в оточенні енергії любові: Бог задумав нове створіння. Швидкість його думки прискорювалась. Любов прошепотіла: О, Боже, все найкраще вже створено тобою, зупинись! Але не чув Бог прохань любові. Рухи усіх енергій прискорювались і раптом невиданою красою спалахнув увесь Всесвіт і зойкнуло все суще:

- Дивись, Всесвіт. Ось донька моя стоїть серед земних творінь. Немає досконалішого творіння. В ній мій образ і подоба, полюбіть її.

До Адама підійшла Єва. Адам глянув на неї, позіхнув і відвернувся.

- Ну ось, іще одне створіння Бога підійшло. Нема нічого дивного, лише на мене схожа. Та ще й прийшло без запрошення, а я мурахам хотів придумати призначення.

І пішов по світу шепіт: дві досконалості не змогли оцінити одне одного. Чого ж не вистачає тому, у кому всі наші енергії злились? І Бог сказав: ЛЮБОВІ.

- Але ж я одна і я – твоя, одним тобою сяю.

- Так, ти одна, і ти натхненням сяєш. Лиш ти одна прискорюєш, загострюєш чуття. Прошу, спустись на землю, огорни своєю великою благодаттю дітей моїх.

- Але якщо я піду, ти залишишся в п'їтмі, станеш невидимим, навколо тебе буде вакуум.

- Лети, лети, нехай твоє тепло засяє на Землі.

- О, Бог, думки твої прекрасні, я огорну дітей твоїх своїм сяйвом. Але дозволь мені одну іскринку залишити з тобою.

І ось енергія любові, уся стиснувшись у комету, на Землю поспішала. Все ближче, ближче до Землі і раптом зупинилась, затремтіла. Далеко серед зірок побачила Любов, що остання її іскринка від Бога за нею поспішала.

Із темноти вселенської, вже нікому невидимий Бог сказав: «Собі залишити – значить недодати моїм донькам і синам. Як ти прекрасна, навіть маленькою іскринкою. Поспішай не роздумуючи, зігрій моїх майбутніх дочок і синів.

І вся енергія любові зійшла на Землю. Серед усього безмежного Всесвіту стала Людина сильнішою за будь-які вселенські сутності.

Що ж являє собою любов з точки зору фізики?

Деякі вчені-фізики стверджують, що психічна енергія (мислення, почуття, інтуїція та ін.) знаходиться у діапазоні надвисоких частот і має безпосереднє відношення до тонкого світу. Інакше кажучи, в процесі мислення ми використовуємо енергію тонкого світу, а наш мозок сприяє розкручуванню торсіонних полів душі.

Фізики Г.Шипов, В.Лобанков проводять аналогію між тонким світом і психічною енергією, а душами (духом) людей вважають згустки енергії тонкого світу у вигляді закручених торсіонних полів. Процес закручування полів у тонкому світі, який зберігає інформацію, ми психічно асоціюємо з добром, а процес розкручування, який стирає інформацію, зі злом. Ми відчуваємо добро і зло тому, що людина є продуктом не тільки фізичного (матеріального) світу, а й тонкого (духовного) світу. Відчуття добра – це відчуття збереження інформації в торсіонних полях нашої душі, а відчуття зла – це відчуття руйнування інформації в душі.

Таким чином, добро і зло є фундаментальними категоріями тонкого світу і є основою його розвитку та еволюції. Якщо перемагає добро, то в торсіонних полях тонкого світу зберігається інформація і виникає знання. Якщо перемагає зло, то знання знищується. Знання, в основі якого є інформація про досвід боротьби добра і зла, сприяє перемозі добра та еволюційному прогресу. До чого ж тут любов?

З точки зору теорії торсіонних полів, любов – це прискорення і посилення позитивного закручування полів тонкого світу під дією інших позитивних торсіонних полів. Тобто, два позитивних, або «добрих» торсіонних поля при взаємному контакті здатні підсилювати ступінь закручування торсіонних полів одне одного. Внаслідок цього покращується протидія негативно закрученим полям, краще зберігається інформація (знання). Негативні ж, «злі» торсіонні поля не мають здатності підсилювати одне одного. Тому зло немає любові.

При паритеті знань, якими володіє добро і зло, любов здатна «врятувати душу». Саме завдяки любові добро в кінцевому результаті завжди перемагає. І саме любов є гарантом збереження отриманих знань у торсіонних полях тонкого світу та є однією з форм хвильової форми життя.

Любові часто приписують деякі якості та визначення, які не є справедливими:

- *Любов – це почуття.* Насправді почуття є лише одним із якостей любові. Правильніше говорити, що любов – це стан. Коли людина знаходиться у стані любові, змінюється все її життя. Вона відчуває любов до всіх людей, у неї пробуджуються нові таланти, стає більше життєвих сил.

- *Любов – це пристрасть, хвороба, біль.* Пристрасть – це егоїзм, їй властиві ревності, удавана жертвність, коли ми готові зробити все для іншої людини, проте вимагаємо натомість її душу, обмежуємо свободу. Пристрасть завжди хвороблива і приносить біль. Тоді як любов – це створюючий стан. Людина, яка любить, щаслива з того, що є кохана людина, вона жива і здорова. Тоді як залежність приносить страждання і думки про суїцид.

• *Всі можуть любити.* Дощ падає на всіх, але вода затримується тільки в цілій посудині. З дірявої вона витікає. Тому по-справжньому любити здатні лише духовно цілісні, зрілі люди. Щоб любити, треба подолати власні пристрасті та залежності.

• *Існує любов з першого погляду.* Насправді існує закоханість з першого погляду. Але шлях від закоханості до любові – довгий і важкий. Психологи стверджують, що справжня любов приходить через 15 років від початку сімейного життя.

Якою ж є справжня любов ?

▪ ***Людина, яка любить, намагається віддавати, а не отримувати.*** Жертовність люблячого завжди щиросердна, не потребує нічого натомість. Її радість у тому, щоб радувати любимого.

▪ ***Любов не обмежує свободи.*** Любові між людьми стільки, скільки вони дарують свободи один одному. Де немає свободи, там немає любові. Якщо хочете розвивати свою любов, розвивайте свободу.

▪ ***Любов – верхівка доброчинності.*** Якщо в людині зберігається хоча б одна вада (наприклад, заздрість, зарозумілість, жадібність, егоїзм та ін.), її любов не буде досконалою. Тому, що будь-яке зло буде проявлятися у стосунках з тим, кого любиш.

▪ ***Любов – дар Божий.***

Залежно від рівня вихованості, культури, духовності, сформованого світогляду та інших факторів, ***всі ми любимо по-різному.***

У ХХ столітті психологи виокремили ***6 видів любові.*** Майже всі вони були визначені давньогрецькими мислителями. Прикладна етика дозволяє розрізнити ці види та вміти їх знаходити. До них належать: ***любов-сторге, любов-агапе, любов-ерос, любов-манія, любов-прагма та любов-гра.***

Кохання-сторге, іншими словами, означає любов-розуміння, любов-дружбу. Такі люди намагаються прислухатися один до одного, йти назустріч один одному. Між ними панує тісне спілкування і душевна близькість. Ці люди не бояться розлуки, бо впевнені у вірності свого партнера, а також знають, що їх почуття ніколи не згаснуть. Сторге – це довіра, почуття, яке передбачає уміння чекати і пробачати. У випадку, якщо навіть такі люди розлучаються, вони залишаються хорошими друзями, які підтримують один одного у важкій ситуації.

Кохання-агапе – повне альтруїзму та обожнювання коханої людини. Люди, які кохають такою любов'ю здатні пробачити все своєму партнеру, навіть відмовитись від самого себе. Це досить важка і трагічна любов, тому що люблячий часто віддає все, не отримуючи при цьому нічого. Часто такий вид любові характерний для першого кохання.

Кохання-прагма (справа, практика) – це почуття, яке відрізняється спокоєм і розсудливістю. У любові-прагма завжди панує розум, який може підкорити собі всі інші почуття. Свідомість завжди стоїть поряд з емоціями, пристрастю і потягом. З часом любов-прагма не згасає; навпаки, ці почуття стають сильнішими і набувають нових форм.

Кохання-гра – почуття, в які любляча людина ніби грає. Відповідно, мета полягає в тому, щоби виграти, причому, якомога більше, але при цьому не втративши сил. Така любов не знає ні глибини почуттів, ні вірної відданості, ні тривоги за себе і за кохану людину. Такі люди, як правило, віддають перевагу легким і безтурботним стосункам, серйозна прихильність може їх налякати. Кохання-гра не може вважатися повноцінним почуттям, оскільки людина взагалі не любить, а просто отримує насолоду.

Кохання-манія – це любов-одержимість. Таке почуття надзвичайно небезпечне, тому, що завжди викликає в люблячої людини невпевненість у партнері, ревності, недовіру. Така любов здатна забирати людину в полон і утримувати її там довгий час. Треба мати велике терпіння і вміння пробачити людину, яка страждає манією. Найчастіше така любов властива людям холеричного темпераменту із заниженою самооцінкою. Вони надмірно вразливі та тривожні. Саме невпевненість у собі робить їх такими войовничими.

Кохання-ерос – це пристрасна і палка любов, яка здатна довго палати в людині. При такій любові загострюється душевна залежність від коханої людини. Люблячий готовий піти на все заради свого партнера через страх його втратити. Головна радість для таких людей полягає в постійному контакті зі своїм партнером, тому вони не можуть надовго розлучатися. При розриві стосунків такі люди відчувають нестерпний біль, і трагедія розриву може бути страшніше, ніж смерть.

Перераховані вище види любові можуть видозмінюватись: затухати, бути більш поверхневими, або, навпаки, поглиблюватись. Так само ці види можуть переходити один в одного. Наприклад, любов-гра може перерости в любов-ерос. В ідеалі краще всього, якщо поєднуються разом однакові види любові, але в реальному житті багато людей змогли з'єднатися і стати одним цілим з різними типами характерів.

А. Некрасов у книзі *«Живі думки»* пропонує дещо інші варіанти прояву любові. Умовно вони позначаються сферами «любов розуму», «любов серця» та «любов еросу». В житті людина набагато складніша, але таке уявлення полегшує розуміння багатьох питань.

1. Перший випадок, коли людина є «далекою» від любові. До сім'ї вона ставиться як до необхідності, а ерос використовує лише для «примітивної репродукції» або для задоволення фізіологічної потреби. Таких людей часто називають «сухарями», «холодне серце», «жорстке серце». Їм характерне планування всього, прагматичність у всьому. Зазвичай вони мають сильну волю, причому в гіршому її варіанті – без любові.

2. Другий випадок, коли енергія любові найсильніше виявляється через ерос. Життєві інтереси таких людей в основному зосереджені навколо статевих стосунків. Часто їм властиві цинізм і зневага до людей. Крайніми проявами є садизм та сексуальні злочини.

3. Третій випадок – це прояв великої сердечної любові. Ці люди добрі, люблячі діти, батьки, вони проявляють турботу про всіх – від кошеня до всього людства. Проте щастя в житті для них велика рідкість. Найчастіше вони самотні, не мають доброго здоров'я, чоловік – п'яниця або гуляка, є проблеми з

дітьми. Всі ці негаразди виникають через духовну безграмотність, нерозуміння значення еросу та статевих стосунків.

4.В даному випадку серце та ерос мовчать і енергія любові проявляється через розум, охоплюючи високі сфери і відриваючись від реального життя. Такі люди можуть гарно говорити, писати вірші про любов, можуть щиросердно любити Бога, усе людство, дещо абстрактне, проте реально проявити любов до своєї дружини (чоловіка), дітей їм важко. Така любов часто розкривається, коли людина стає близькою до релігії. Вони досить категоричні. Наприклад, в церкві можуть сердито зробити зауваження. Легко йдуть на страждання заради «очищення», «божественного випробування», заради «спасіння душі». Перш за все для них розум. Але, коли людина керується лише холодним розумом, її духовність стає найменш людяною.

5.В цьому випадку у людей відкрито серце. Вони справді люблять людей і мають справжнє співчуття. Вони не такі фанатичні як в п.4 і мають менше проблем, ніж «сердечні» люди в п.3.

6.В цьому випадку відбувається гармонійне поєднання енергії любові серця та розуму. Завдяки цьому досягається премудрість. Як правило, ці люди по-справжньому вірують у Бога. Життя, віддане Богу та людям, аскетизм, страждання фізичного тіла – ось доля цих людей. Недарма вони – святі великомученики. Їх вплив на фізичний світ надзвичайно обмежений, оскільки вони нехтують енергією еросу і не відповідають тому потенціалу, який мають.

7.В цьому випадку проявлені всі види любові. Спектр їх звучання широкий, проте негармонійний. Це як симфонічний оркестр, в якому всі інструменти та виконавці – чудові музиканти, але диригент не може забезпечити гармонійного звучання. Таким людям властиві неадекватні вчинки: коли треба дослухатися серця, вони керуються розумом і припускаються помилки. В іншому випадку через співчуття до іншої людини можуть зробити дуже боляче самому собі. Прояви альтруїзму можуть поєднуватись з егоїзмом.

8.В даному випадку має місце гармонійне звучання любові еросу і серця. Це дуже «земні» люди. Стосунки з іншими людьми вони будують на засадах добра і любові, мають гарну, міцну сім'ю. Але через нерозуміння світобудови можуть помилятися і як наслідок страждати.

9.Гармонійне поєднання усіх проявів любові: серця, розуму та еросу. До такого стану варто прагнути кожній людині. Тут існує вміння любити себе та інших. Це дозволяє людині мати гарне здоров'я (вона любить себе), гармонійні стосунки з оточуючими (вона любить весь світ, без розподілу), бути мудрим (а не премудрим), проявляти високу творчість. Коли людина йде цим шляхом, вона стає Деміургом – творцем світів.

Звичайно, в реальному житті прояви любові завжди набагато складніші. Головне, що слід зрозуміти в даній концепції проявів любові – це важливість розкриття всіх аспектів любові, необхідність вчитися і вчитися любити!

Мабуть, ми не є досконалыми поки що і тому деколи можемо відчувати «дефіцит» любові. І справа не в тому, що любові у людей мало, а в тому, що ми не завжди вміємо її проявляти. В чомусь – більше любові, в чомусь – менше.

Тому важливо навчитись правильно розподіляти. Від того, як ми розставимо свої пріоритети, залежить і особисте щастя, і успіхи в роботі, і, навіть, здоров'я.

Хто для вас є найдорожчим та найціннішим в житті?

Люди по-різному відповідають на це запитання. Для одних найважливішим є діти, для інших – робота, для когось – коханий (кохана), а для когось – навіть кіт. І дуже рідко людина може сказати: «Найбільш любимий для мене – це я сам»!

Виявляється, що дуже важливо спочатку зосередити увагу на собі самому. Якщо людина не любить сама себе, якщо кожна клітинка її тіла не наповнена любов'ю, то як же хтось інший зможе її полюбити? Жаліти – так, будуть, а любити – ні. Справжня любов будується на повазі. Поважаючи та люблячи себе, людина правильно формує ієрархію цінностей. Не поставивши себе в центр свого життя, неможливо зробити його щасливим та неможливо зробити щасливими інших.

Перше коло любові буде неповним, якщо в ньому не буде місця для коханої людини. Якщо його (її) поки що немає, уявіть, що колись він (вона) тут з'явиться. Перебуваючи на самоті, необхідно формувати у свідомості, у своїй душі місце для своєї половинки. Це можуть бути мрії, певні думки, виховання поваги до протилежної статі. Таким чином, друге коло любові містить СЕБЕ, а в подальшому ПАРУ (він + вона).

Пара, створивши сім'ю, може мати дітей. На жаль часто буває так: спочатку завагітніли, потім створили сім'ю, і лише згодом, якщо вийде, створюють пару, вчать любити. Проте побутові проблеми, фінансові труднощі, наявність малюка не дають можливості створити пару. Тут потрібна величезна духовність, величезна праця молодого подружжя та їх батьків. Дітям необхідно приходити в цей світ, маючи простір любові.

Четверте коло – це любов до батьків, свого роду. В такому випадку людина міцно стоїть на землі, як дерево з міцним корінням. Людина, яка не любить своїх батьків, не поважає їх, яка ображається на батьків, рубає гілку, на якій сидить. Таким чином людина обмежує себе в енергетичному зв'язку з землею.

Далі йде любов до батьківщини. Це місце, де народився, де пройшло дитинство, природа рідного краю, держава. Любов до батьківщини є важливим фактором формування особистості та енергетичної наповненості людини.

Шосте місце належить творчій реалізації людини в соціумі, тобто роботі, діяльності. В житті часто буває так, що робота виходить на перший план. Людина може досягнути великих результатів, але, разом з тим, може втратити здоров'я, сім'ю, дітей, і навіть, життя. Є навіть вислів «згорів на роботі».

Останнє коло – це друзі, хоббі, громадські та релігійні інтереси, любов до тварин тощо.

Дана ієрархія цінностей не є стійкою. В житті виникають ситуації, коли необхідно порушити цю систему. Але це лише на нетривалий період часу.

Якщо дотримуватись такої системи цінностей, то з часом людина може прийти до такого стану, коли не буде взагалі ніяких пріоритетів. Все матиме однакову цінність. Так створюється простір любові.

Що говорять про любов відомі люди?

Кохання – це мить, що дає життя. *(Леонід Сухоруков)*

За кохання немає іншої платні, окрім того, як кохати ще більше. *(Леонардо да Вінчі).*

Усяка перешкода коханню тільки підсилює його. *(В.Шекспір)*

Любов шляхетна тільки тоді, коли вона сором'язлива. *(Ліна Костенко)*

Будь-які розмірковування про любов знищують її. *(Лев Толстой)*

Любов не завжди сліпа, і, мабуть, немає нічого важче, ніж любити усім серцем людину, усвідомлюючи, що вона цього неварта. *(Сомерсет Моєм).*

Завжди здається, що нас люблять за те, що ми дуже хороші. І навіть гадки не маємо, що люблять нас через те, що хороші ті, хто нас любить. *(Лев Толстой)*

Той, хто бажає побачити живого Бога, нехай шукає його не в порожньому небосхилі власного розуму, а в людській любові. *(Ф.Достоевський)*

Любов часто помиляється, бачачи в улюбленому предметі те, чого в ньому немає; але іноді тільки любов і відкриває в ньому прекрасне і величне, що є недосяжним для розуму. *(В.Белінський)*

Немає злочину любити кілька раз в житті, і немає заслуги любити лише один раз: дорікати себе за перше і вихвалитися другим – однаково безглуздо. *(В.Белінський)*

Гарна жінка радує очі, а добра – серце; одна буває гарною річчю, інша – скарбом. *(Б.Наполеон)*

Людина і не звір, і не янгол; вона має любити і не як тварина, і не платонічно, а по-людськи. *(В.Белінський)*

Любити – це значить бажати іншому того, що вважаєш благом, і бажати не задля себе, а заради того, кого любиш, і намагатись по можливості надати йому це благо. *(Аристотель)*

Любити – це значить бачити людину такою, якою її задумав Бог і не виховали батьки. *(М.Цветаєва)*

Життя без любові, що зима без снігу: ніби турбот менше, але відчуваєш себе нікчемним ідіотом. *(В.Черніцин)*

Любов людська у поєднанні зі свободою набуває божественості. Коли немає свободи, то і немає простору для розвитку любові. *(А.Некрасов)*

Досвід любові до певної людини дається нам для розкриття власної любові до всіх. Такий шлях і є шлях розкриття в собі Бога; це те, чого чекає від людини Всесвіт. *(А.Некрасов)*

Любов, звичайно, вище всього. Якщо ти усвідомлюєш, що в тобі нема любові, а бажаєш її мати, роби справи любові, хоча спочатку і без любові. Бог побачить твої старання і вкладе в твоє серце любов. ...*(Амвросій Оптинський)*

Любов – довготерпелива, любов – лагідна, вона не заздрить, не чваниться, не надимається, не бешкетує, не шукає свого, не поривається до гніву, не задумує зла; не тішиться, коли хтось чинить кривду, радіє правдою; любов все зносить, в усе вірить, усього надіється, все перетерпить. Любов ніколи не минає. *(Апостол Павел)*

Любов – це сила, яка надихає. В ім'я любові пишуться вірші, романи, складаються пісні, знімаються фільми, створюються шедеври.

Ось кілька таких чудових *слів про кохання*.

Я ніколи не звикну. Я не вмію до тебе звикати.
Це за примхи ти так гарно мене покарав.
І приходять світанки, щоденних турбот адвокати,
і несуть під пахвою тисячі різних справ.

Я кажу їм: світанки! Все на світі таке муруге.
Урожай суєти - залишається тільки стерня.
Скільки ми милувались! І жодного разу - вдруге.
Скільки років кохаю, а закохуюсь в тебе щодня.

Ліна Костенко

Так ніхто не кохав. Через тисячі літ
лиш приходить подібне кохання.
В день такий розцвітає весна на землі
і земля убирається зрання...

Дише тихо і легко в синяву вона,
простягає до зір свої руки...
В день такий на землі розцвітає весна
і тремтить од солодкої муки...

В'яне серце моє од щасливих очей,
що горять в тумані наді мною...
Розливається кров і по жилах тече,
ніби пахне вона лободою...

Гей ви, зорі ясні!.. тихий місяцю мій...
Де ви бачили більше кохання?..
Я для неї зірву Оріон золотий,
я — поет робітничої рані...

Так ніхто не кохав. Через тисячі літ
лиш приходить подібне кохання.
В день такий розцвітає весна на землі
і земля убирається зрання...

Дише тихо і легко в синяву вона,
простягає до зір свої руки...
В день такий на землі розцвітає весна
і тремтить од солодкої муки...

В. Сосюра

Любов не є результатом долі чи вдачі, вона не приходить і не йде, ми самі створюємо її. У кожного з нас є здатність її створювати. Адам Джексон у своїй книзі «**10 секретів любові**» розповідає про те, як це зробити.

1 секрет – сила думки. Сутність цього секрету в тому, що для того, щоб привернути щось чи когось у своє життя, потрібно спочатку уявити, ніби це у вас вже є. Створення ідеального образу свого партнера дасть можливість обміркувати, які риси та якості для вас особисто справді важливі. Це як покупка в магазині. Якщо ви не знаєте, що саме вам потрібно, то вам легко можуть нав'язати рекламний продукт, або ви купите те, що вам і не так вже й необхідно. Так само й і у стосунках. Якщо ви чітко не усвідомлюєте, які якості вам необхідні в людині, то на ваш вибір може вплинути фізична краса або сексуальна привабливість. І тільки потім, коли привабливість потьмяніє, дивуєшся, що в обранця немає жодної важливої для тебе риси.

2 секрет – сила поваги. Щоб когось полюбити, спочатку треба навчитись поважати. І перш за все, треба поважати себе. Коли ви шукаєте в людях риси, які варті поваги, тоді легше спілкуватися з іншими, змінюється ставлення до людей.

3 секрет – сила дарування. Слід пам'ятати, що на відміну від матеріальних благ та грошей, запас любові у нас необмежений. Ми нічого не втрачаємо, коли даруємо. Єдиний спосіб втратити любов – не дарувати її іншим. Проблема в тому, що ми часто не наважуємось дарувати першими. Ми чекаємо, поки хтось зробить перший крок. Це як музикант, який говорить: «Я буду грати тільки тоді, коли люди почнуть танцювати». Якщо ви хочете отримувати любов, просто почніть дарувати її іншим. Робіть добрі справи без всіляких причин: зробіть комплімент, посміхніться, пожартуйте, допоможіть, похваліть. Будуючи свої стосунки з людьми, запитуйте себе не про те, що він (вона) мені дасть, а що я можу дати.

4 секрет – секрет дружби. Справжнє кохання будується не на фізіологічному потязі, а на дружбі. Як сказав французький письменник Антуан де Сент Екзюпері, любити – це не дивитись один на одного, а разом дивитись в одному напрямку. Дружба – це ґрунт, на якому зростає любов.

5 секрет – сила дотику. Дотик є одним із найсильніших проявів любові, змінює фізичний та емоційний стан. Коли розкриваються обійми, розкривається серце.

6 секрет – дати свободу. Неможливо примусити любити. Дозвольте іншим бути вільними у прийнятті рішень, жити так, як їм хочеться, а не так, як хочете ви. Кожному з нас необхідний особистісний простір. Люди мають бути вільними у стосунках, інакше вони відчують себе у пастці. Треба вчитися відпускати на свободу тих, кого ми любимо. Якщо ця людина повертається до вас, вона ваша, якщо ні – ніколи і не була вашою.

7 секрет – сила спілкування. Люди часто не вміють або не хочуть висловлювати свої думки і почуття. А відтак не вміють дарувати та отримувати любов. Через невміння висловлюватись накопичуються образи, непорозуміння, злість. Треба вчитися висловлювати свої почуття, думки, а також вчитися слухати і чути, що нам говорять інші про свої почуття.

8 секрет – сила відданості. Якщо ви віддані чомусь (роботі, захопленню, людині), то навіть, якщо трапляються труднощі, то кинути все, розлучитись – не варіант. Проблема в тому, що ми не буваємо відданими і тому здаємось. Щоб любов була істинною, треба бути їй відданим. Саме відданість відрізняє міцні стосунки від крихких.

9 секрет – секрет пристрасті. Пристрасть є магічною іскрою, яка розпалює любов. Вона проявляється в ентузіазмі, інтересі, радісному хвилюванні. Її можна відтворювати подорожуючи, проводячи час удвох, відтворюючи колишні ситуації.

10 секрет – сила довіри. Довіра є життєво необхідною для стосунків двох людей. Без довіри один почуває себе підозрілим, тривожним, а інший відчуває себе в емоційній пастці, ніби йому не дають вільно дихати. Неможливо любити, якщо не довіряєш.

Надихнути на любов вас можуть такі **фільми**: «Я думал, что так будет всегда», «Дежавю», «Спешите любить», «Сумасшедшая любовь», «Любовь в словах і картинках», «Одна встреча».

Кожна людина прагне любові, тому що це є найвищою мірою самовираження. Це те, для чого ми прийшли в цей світ. Пам'ятаймо: кожний є любов'ю.

Казакова Наталія Вікторівна,
кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач виробничої практики
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія;

Угненко Анна Олександрівна,
кандидат педагогічних наук, методист практики
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Засідання Лабораторії Гуманної Педагогіки на тему «Життя – це таємниця. Пізнай її! (мати Тереза)»

(Слайд 1)

Мета:

- допомогти зрозуміти суть людського життя, визначити своє місце в ньому; розширити знання про таємниці світобудови, природи і людини та історії;

- сприяти вихованню у викладачів людяності, чесності, працьовитості, відповідальності, любові до людей, до рідної землі; розвивати у викладачів допитливість, інтерес до навколишнього життя, прагнення з'ясувати, доводити, міркувати;

- збагачувати активний словник викладачів, розвивати вміння, формувати ціннісні судження про гармонійне життя.

Обладнання: слайдові презентація «Життя – це таємниця – пізнай його!», виставка літератури на дану тему, вислови видатних людей, пам'ятки, поради.

Хід заняття

Незважаючи на те, що нога людини вже ступила у ХХІ століття – вік високих технологій та інформаційного суспільства, загадок і таємниць у нашому житті не стало менше. Особливо це стосується *глобальних питань:*
(Слайд 2)

- Звідки пішло життя?
- Чи вірна теорія великого вибуху?
- Чи існують паралельні світи? НЛО? Примари?
- Що таїть у собі Бермудський трикутник?

І людина як існуюча на землі істота є таємничою, (Слайд 3) вона до кінця ще не пізнана і має багато «білих плям». Інколи особистість сама дивується своїм можливостям, бажанням, діям.

На нашій зустрічі мова йтиме про таємниці: (Слайд 4)

- про невідоме, недоступне, незрозуміле та нерозгадане;
- про те, що з певних причин і на певний час від інших людей приховується.

Розкриємо *зміст поняття «таємниця»* (Слайд 5):

У Великому тлумачному словнику (Д.М.Ушаков) – це:

1. Те, що є невідомим, не стало ще доступним пізнанню, дещо незрозуміле, нерозгадане.

2. Те, що приховується від інших, що відоме не всім, секрет.

3. Те ж, що таїнство (церковне). Обряд, який має чудодійну силу та повідомляє вірянам особливу благодать.

З якими ще словами у Вас *асоціюється поняття «таємниця»?* (Слайд 6)

Секрет, загадка, містерія, тихий омут, чудо, невідоме, конфіденційність.

У російській мові близькі до таємниці такі слова як: подоплёка, поднаготная.

Усі таємниці світу можна умовно розділити на такі: (Слайд 7)

- таємниці Всесвіту (світобудови);
- загадки природи і людини;
- таємниці історії.

ТАЄМНИЦІ СВІТОБУДОВИ (Слайд 8)

Нам не дано знати, для чого існує весь Світ, навіщо ми є у ньому, який сенс, зміст, ціль буття людства і кожної людини зокрема. Спроба відповіді на цю тему є основою всіх світових релігій і філософій, але їх значна кількість якраз і вказує на відсутність однозначної відповіді.

З однією з теорій щодо походження світу пропонуємо ознайомитись у фрагменті фільму «Тайна світобудови» (Слайд 9)

ТАЄМНИЦІ ПРИРОДИ (Слайд 10)

Людина – дитина природи, але як мало ми знаємо про свою матір і як часто природа дивує та вражає нас неочікуваними подіями і фактами. Як вони з'явилися, чому так виглядають, чи це співпадіння, чи це форми іншого життя, які лишили докази свого існування?

Пропонуємо Вам захоплюючу подорож цікавими та містичними куточками планети.

Валуни Моєраки в Новій Зеландії (Слайд 11)

Ці загадкові великі камені (валуни) правильної сферичної форми, діаметром від 1 до 2 метрів, розташовані на східному узбережжі Нової Зеландії на березі Тихого океану в містечку під назвою Моєраки (Слайд 12).

Які тільки здогадки не висловлювалися з приводу походження цих валунів: м'ячі для гри богів, посадочні капсули інопланетян, яйця динозаврів або якихось загадкових істот.

Долина Смерті, США (Каліфорнія) (Слайд 13)

Одна з найбільших таємниць природи явище, відоме як Долина Смерті в Каліфорнії. Щось надприродне твориться в Долині Смерті. Величезні валуни самі собою повзуть по дну сухого озера. До них ніхто не торкається, а вони повзуть і повзуть. Ніхто не бачив, як вони рухаються. І все ж вони вперто повзуть, ніби живі, зрідка перевертаючись з боку на бік, залишаючи за собою сліди, що тягнуться на десятки метрів. Що треба цим каменям? Куди вони повзуть? Навіщо? (Слайд 14)

Переміщення неспокійних валунів неодноразово намагалися зафіксувати фахівці, але поки безрезультатно: людям ніяк не вдається підловити валуни в

момент подорожі. Проте варто спостерігачам відійти трохи вбік, подалі від предметів свого спостереження, як ті починають пересуватися – часом до півметра на годину.

Дорога Гігантів, Ірландія (Слайд 15)

Одна з головних визначних пам'яток Ірландії – Дорога гігантів. Ці кам'яні породи утворилися природним шляхом, але досі не зрозуміло, як ...

Бермудський трикутник (Слайд 16)

Бермудський трикутник є ще однією нерозгаданою таємницею світу. Він розташований в західній частині Атлантичного океану. «Вершинами» трикутника вважаються південний мис Флориди – Бермудські острови – острів Пуерто-Ріко. Хроніка зникнень морських і повітряних суден вражає. Деякі з них потім були виявлені, а ось екіпажі пропали безвісті. Так, в період з 1940 по 1955 рр. було знайдено близько 50 кораблів-примар. Серед них судна «Розанна» і «Рубікон», шхуна «Керолл А. Диринг» з двома живими кішками на борту.

Погляньте на просто ***унікальні краєвиди та явища***, які захоплюють!
(Слайди 17-24):

Оптична ілюзія підводного водоспаду, Маврикій
Рисові тераси Хунхе_Хані, Китай
Різнокольорові озера вулкану Келімуту, Індонезія
Кам'яний ліс, Мадагаскар
Каньйон Антилопи, США
Велика блакитна діра, Беліз
Північне сьйво, Норвегія
Шарова блискавка
Трубчасті хмари mammatocumulus

ТАЄМНИЦІ ЛЮДИНИ (Слайд 25)

Таємниці огортають життя людини від самого народження до смерті
(Слайд 26):

- *зачаття* – це таємниця;
- *розвиток дитини* – це таємниця;
- *людський організм* – це таємниця;
- *народження* – це чудо;
- *майбутнє* – це невідоме;
- *смерть* – це невідомість.

У кожної людини є ***три життя*** – так вважає засновник психофізики
(Слайд 27) Густав Теодор Фехнер:

- перше життя відбувається ***в утробі матері***, коли формується фізичне тіло.
- Потім людина народжується. Це – життя ***фізичного тіла***, стан якого визначено внутрішньоутробним розвитком.
- Коли фізичне тіло зникає, починається третє життя – ***життя душі***, і її стан залежить вже від того, як вона росла і розвивалася всередині тіла.

Зануримося у таємниці кожного з життів!

Таємниці життя людини в утробі матері (Слайд 28)

Ви – живете! І Вашій появі на світ сприяли двоє – тато й мама. Процес продовження роду не є чимось особливим для жителів Землі, а навпаки бажаним і приємним. Дивує інше – чудо зачаття. Якщо оглянутися навколо, можна зустріти родини, в яких дитина народилася заплановано, в інших, не тоді, коли планували, треті взагалі ще чекають на неї. Хоча вчені й намагаються вивести формулу чіткого зачаття, але досьогодні, воно відбувається в основному з волі випадку. Це не означає, що майбутні мами й папи не повинні докладати жодних зусиль. Будь-яке старання, у тому числі й зачаття дитини одного чудового дня увінчається успіхом.

Дивно, як мало треба для появи на світ таких милих, маленьких й улюблених хлопчиків і дівчаток. Усього лише, з'єднання двох клітин – однієї чоловічої та жіночої. (Слайд 29)

Коментар

Весь перший тиждень клітини ростуть, збільшуючи свою кількість в геометричній прогресії та формуючи ембріон, розміром четвертої частини міліметра. З початку другого тижня, майбутній малюк починає харчуватися за рахунок матері і росте з величезною швидкістю. У ембріона в генах вже закладена вся основна інформація. Вже визначено стать дитини, колір очей і волосся, починає формуватися нервова система плода. До кінця першого місяця ембріон досягає більше половини сантиметра і важить близько двох грам.

Другий місяць розвитку ембріона супроводжується подальшим зростанням всього тіла, формуванням серцевої перегородки, починають формуватися найважливіші органи, нирки, селезінка, шлунок, кишечник і навіть мозок. Малюк вже може повернути голову або потягнутися.

На **третьому місяці** плацента добре сформована і доставляє маляті все необхідне для правильного обміну речовин. Малюк вже здатний відчувати ваш стан, щастя або хвилювання.

На **четвертому місяці** плід продовжує інтенсивно рости, вже намітилися зачатки зубів, на обличчі - вії та брови. У це важко повірити, але така крихітка вже вміє смоктати свій палець і ковтати навколоплідні води. У цей час плід вже досить добре рухається, зріст малюка складає 15 см.

На **п'ятому місяці** малюк здатний почути голос матері, биття її серця. Це дивно, але він вже здатний відчувати смак.

На **шостому місяці** свого існування малюк рухається все активніше, намагаючись знайти комфортне положення, він як і раніше може перекидатися і легко пересуватися в порожнині матки. Добре сформовані м'язи. Малюк поводить себе як справжнє немовля, може гикати і кашляти, відкривати і закривати рот, обмацувати себе, чіпати обличчя або тягнути за пуповину. Зовсім скоро його вага досягне кілограма. Зріст плоду близько 35 см.

Настав **сьомий місяць**. Наш малюк вже навчився відкривати очі і намагається дивитися в бік світла. Він добре чує, що відбувається навколо, не тільки голос мами, але й інших людей, побутові та вуличні шуми. Дитина навіть здатна бачити сни.

На **восьмому місяці** свого розвитку малюк вже досить великий, зазвичай він розташовується вниз головою. Ви можете спілкуватися з малюком за

допомогою дотиків. Добре відчуває, якщо ви торкаєтесь живота рукою або гладите його.

Отже, останній, *дев'ятий місяць*. Малюк добирає вагу до трьох і більше кілограм. У нього сформовані всі органи, на пальчиках є нігті, в наявності жирова тканина. Рухатися малюк не в змозі, йому дуже тісно, але може тільки тиснути зсередини своїми п'яточками і ручками. Зовсім скоро мама зустрінеться зі своїм довгоочікуваним спадкоємцем.

ТАЄМНИЦІ ЖИТТЯ У ЛЮДИНИ ЯК ФІЗИЧНОЇ ІСТОТИ

ДИТЯЧІ ТАЄМНИЦІ (Слайд 30)

Дитячі таємниці бувають різними. ***Перші секрети*** – це *тілесні (Слайд 31)*: малюк розглядає та пізнає своє тіло. Коли дитина починає усвідомлювати своє «я», у неї з'являються *особисті* секрети. У 3-4 роки у дитини з'являється *(Слайд 32) секретний фантазійний простір*: казкові герої, уявні друзі, і вона не завжди поділиться цим з батьками. Тепер мама і тато повинні питати дозволу, якщо хочуть її обійняти, виправити те, що вона зліпила або намалювала. На етапі соціалізації, коли малюки починають активно спілкуватися з іншими дітьми, в їх секретному просторі з'являється ще одна межа: *міжособистісна (Слайд 33)*. Так, син або донька на питання: «З ким ти дружиш в садку?» Або «Хто тобі подобається з дівчаток (хлопчиків)?» може відповісти: «Не знаю. Не пам'ятаю». Не тому, що хоче щось приховати від дорослого, а тому, що оберігає свою внутрішню територію. Це секрети не від батьків, а для себе, для свого розвитку. І це абсолютно нормально!

Діти в підлітковому віці (Слайд 34) можуть мати такі ***таємниці від дорослих***, як:

- з ким і де проводять час;
- які інтернет-сайти відвідують;
- на що витрачають кишенькові гроші;
- хто подобається;
- захоплення, друзі, перше кохання, самопізнання, спроби знайти сенс життя...

Дитина шукає, з ким поділитися таємницею: з мамою, другом або, вже подорослішавши, із щоденником. Але чи завжди ми, дорослі, вміємо шанобливо ставитися до довіреної або випадково розгаданої дитячої таємниці? На жаль, ні.

А тому, як правило, якщо діти нам не довіряють, найчастіше в цьому винні ми самі. Коли і чому так трапляється? *(Слайд 35)*

По-перше, коли занадто яскрава демократія в сім'ї - «Роби що хочеш, тільки мене не чіпай!». Дитина вирішить: навіщо ділитися чимось з батьками, яким і діла немає до мого життя?

По-друге, коли контролюють кожен крок дитини, жорстокість і тиранія. Тоді син або донька будуть з особливою скрупульозністю оберігати свій особистий простір від «влямування» безцеремонних предків.

По-третє, якщо батьки висувають до своєї дитини завищені вимоги, то вона віддасть перевагу приховати свої невдачі і проблеми, тільки б виправдати очікування старших.

По-четверте, нерідко буває, що ми радимо дитині одне, а самі робимо протилежне. Діти дуже чутливі до подвійних стандартів.

По-п'яте, дитина ніколи не довірить нам свої секрети, якщо в наших діях не буде послідовності!

По-шосте, іноді дитина приховує від батьків якісь факти з причини ... їх інфантилізму. Знаючи про мамину емоційну нестійкість, вона хоче помилувати її, не розповідаючи про складності свого життя. Щоб цього не сталося, реагувати на неприємні події потрібно з позиції: «Я доросла, у мене є досвід і спокій для того, щоб впоратися з будь-якою ситуацією!».

Дорослі не мають права на вище перераховані помилки.

«Діти повинні в будь-якому віці бути впевненими, що вони знайдуть в сім'ї підтримку. Що б не сталося, близькі люди зрозуміють і допоможуть. Тільки в цьому випадку дорослі можуть розраховувати на те, що будуть в курсі їхнього життя».

Батькам необхідно будувати відносини з дітьми на довірі.

Пам'ятка «Як побудувати довірчі відносини між дітьми та батьками»

1. Напишіть разом Конституцію сім'ї. Адже якщо немає правил, дитина буде їх встановлювати сама. Пропишіть в ній права і обов'язки кожного члена сім'ї, загальні правила (наприклад: двері квартири закриваються о 22 годині – той, хто спізнюється, обов'язково попереджає).

2. Обговоріть те, що дитина може робити сама, а що робить за допомогою або за згодою батьків. Скажімо, йти в гості до друзів – тільки коли уроки зроблені, а батьки проінформовані, куди і до кого вона йде.

3. Заведіть традицію спільних чаювань, домашніх кінопереглядів, сімейних вечерь, обідів, недільних пікніків – щоб був час і просто поговорити, і поділитися чимось важливим. Такі ритуали дають дітям відчуття безпеки і допомагають знайти спільну мову з дорослими.

4. Якщо ти хочеш дізнатися щось про життя дитини (про відносини з вчителями, про те, з ким вона дружить, хто їй подобається), починай розмову з розповіді про себе, своє дитинство у підлітковому віці – замість того, щоб ломитися на її територію з безпардонним: «Колись!» або приставати з запобігливим: «Ну як ти?»

5. Адекватно реагуй на проблеми в житті дитини. Син або донька не ділиться з нами, тому що йому (їй) здається: все одно нічого змінити не можна, а батьки заморили нотаціями і контролем. У будь-якій ситуації потрібно спочатку вислухати, розібратися до кінця, допомогти – і тільки потім розповідати про своє ставлення (інакше дитина розчарується у нашій допомозі).

6. Умій співпереживати, розділяти тривоги. Якщо будеш відмахуватися: «Та це ж дурниця, переживеш!», то наступного разу дитина віддасть перевагу приховати свої почуття. Краще сказати, що ти коли-небудь відчував подібне, що розумієш його.

7. Підкреслюй її позитивні якості. Визнання достоїнств посилює мотивацію, самоповагу, зміцнює впевненість у собі, спонукає дитину не сумніватися у своїх рішеннях і ставити нові цілі, розвиває почуття відповідальності.

8. Дозволяй дитині зустрітися з наслідками своїх вчинків (якщо немає загрози його безпеці): так розвивається самостійність, приходить свій досвід. А без нього дитина не зможемо довіряти: адже їй потрібно переконатися самій, чи правду кажуть батьки про цей світ.

9. Якщо в сім'ї є молодша дитина, оберігай територію і таємниці старшого. Так ми даємо можливість підлітку відчути повагу до його кордонів і попереджаємо ревності і жорсткість у відносинах між дітьми.

10. Донеси до дітей такі слова: «Я визнаю за тобою право на таємницю в твоєму житті, якщо ця таємниця не загрожує твоєму життю» (Світлана Ройз).

ЖІНОЧІ ТАЄМНИЦІ (Слайд 36)

Таємниця жіночої магії не дає спокою чоловічому розуму і змушує їх робити необачні висновки в їх власних пізнаннях. Вони неохоче погоджуються відкинути свої переконання і з небажанням вивчають таємницю жіночої душі.

На світі є чимало людей, які вважають себе знавцями жіночої душі і тіла, але насправді не мають про це жодного уявлення. Пропонуємо переглянути шорт-лист жіночих таємниць

1. Вісімнадцять назавжди! (Слайд 37)

Причому не всі дами стурбовані тим, щоб зменшити вік, деякі, навпаки. 25-річна Ольга говорила своєму 40-річному обранцеві, що їй 28. Як ви думаєте, чому? Щоб він не думав, що вона народила свого семирічного сина занадто рано як для пристойної дівчини. Дами за сорок збавляють вік з тієї ж причини, з якої 16-річні дівчата його собі додають – щоб не відлякати чоловіка.

2. О, ці туфлі коштують суцільні копійки! (Слайд 38)

Жінка чомусь впевнена, що чоловік, який відвалив за спінінг, який буде валятися в гаражі найближчі кілька років, суму рівну річному запасу риби з супермаркету, не переживе, якщо дізнається реальну ціну пари елітного взуття зі знижкою 50%.

3. Мама приїде ненадовго, буквально на пару днів! (Слайд 39)

Звичка приховувати від чоловіка будь-яку інформацію, яка моментально викликає у нього реакцію у вигляді бажання зібрати валізу і бігти до друзів, з'явилася у жінок, як наслідок інстинкту самозбереження.

4. Я абсолютно не уявляю, від кого ці квіти! (Слайд 40)

Кожна з нас твердо пам'ятає, чим закінчилася історія про Отелло і Дездемону. Звичайно, змусити чоловіка ревнувати, зберігши при цьому незаплямованим власний образ – це велике мистецтво.

5. Секрети краси (Слайд 41)

Розумні жінки не демонструють чоловікові ті секрети і хитрощі, за допомогою яких створюється їхня краса. Як би банально не звучала ця думка, але не варто розкриватися перед чоловіком як підручник з жіночої анатомії, фізіології та психології. Чоловіки люблять:

- струнких дівчат, але не тих, хто з кислою міною підраховує калорії над листком салату;
- ефектно одягнених, але не тих, хто змушує їх годинами просиджувати біля роздягальні;
- доглянутих, але не тих, хто спить в «бігудях» і з полуничною маскою на обличчі.

Одним словом, вони хочуть отримати готове, а не брати участь у таїнстві створення.

ПОДРУЖНІ ТАЄМНИЦІ (Слайд 42)

Запитайте у кого завгодно, чи хоче, щоб його чоловік або дружина приховували якісь факти? Ніхто не хоче, однак, відразу ж виникає інше питання: наскільки ви самі чесні зі своїм партнером? Само собою, що не так вже й багато людей виявляють собою приклади кришталевої чесності. При цьому навіть не обов'язково брехати – досить просто не говорити деяких речей. Ці ж речі можуть якщо не зруйнувати ваші стосунки, то хоча б неприємно здивувати вашу половину.

Варто знати, що (Слайд 43) НЕГАРНО ЧИТАТИ чужу пошту. Цілком можливо, що ви оголосили один одному, що жодних таємниць у вас немає, і урочисто обмінялися паролями від соціальних мереж. Але навіть така ситуація не дає вам морального права проводити моніторинг повідомлень партнера і уважно читати його електронну пошту. До того ж людина так влаштована, що хоча б якийсь мінімальний особистий простір їй необхідний, просто у кожного цей простір різний. Наприклад, комусь неприємно, якщо дружина читає його СМС, а хтось взагалі ніколи не розповість про те, що відбувається на роботі.

Потрібно зберігати (Слайд 43) спокій ВСЕРЕДИНИ СІМ'Ї. Деякі маленькі секретики просто необхідні для того, щоб ви були спокійні. Наприклад, якщо при спільному бюджеті у вас все ж є гроші на особисті витрати, то зовсім не обов'язково розповідати чоловікові, яку саме суму ви витратили на нову помаду, також і чоловікові не варто уточнювати, скільки грошей він залишив у барі після посиденьок з друзями.

В цілому **приховують** від чоловіка або дружини розмір своєї зарплати. Більш фінансово скритними є жінки – 18% проти 13% серед чоловіків.

При цьому бажання жінок «засекретити» свій дохід з віком збільшується. Так, серед представниць прекрасної статі у віці до 29 років приховують зарплату від чоловіка лише 12%, в той час як до 40-50 років приховують від чоловіка дохід вже 27%.

Поділіться якимось своїм секретом, (Слайд 43) якщо ви вимагаєте від партнера чесності. Таким чином ви покажете приклад і сформуєте довіру. Навіть якщо ви і підозрюєте, що кохана людина від вас щось приховує, то не варто влаштовувати істеріку, і вже тим паче не потрібно намагатися самотійно дізнатися правду і потайки ритися в особистих речах половини. По-перше, таємниця цілком може виявитися зовсім несерйозною, а по-друге, якщо вас застануть за таким заняттям, то довіра похитнеться остаточно.

ПРОФЕСІЙНІ ТАЄМНИЦІ (Слайд 44)

У світі є безліч професій, і у кожній з них є свої таємниці. Серед них можна виділити:

- адвокатські;
- державні;
- банківські;
- лікарські;
- військові;
- педагогічні та ін.

(Слайд 45-48) Відповідно до частин 1 та 2 статті 32 Конституції України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР ніхто не може зазнавати втручання в його особисте та сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. **Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.**

До конфіденційної інформації про фізичну особу належать дані про:

- національність;
- освіту;
- сімейний стан;
- релігійні переконання;
- стан здоров'я;
- адресу, дату і місце народження.
- матеріальний стан;
- місце проживання та перебування;
- дані про особисті майнові та немайнові відносини цієї особи з іншими особами, зокрема членами сім'ї;
- відомості про події та явища, що відбувалися або відбуваються в побутовому, інтимному, товариському, професійному, діловому та інших сферах життя особи, за винятком даних щодо виконання повноважень особою, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування.

Конституційний Суд України наголошує, що перелік даних про особу, які визнаються як **конфіденційна інформація, не є вичерпним.**

(Слайд 49) **Адвокатська таємниця** – це будь-яка інформація, що стала відома адвокату про клієнта, а також питання, з яких клієнт звертався до адвоката, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності.

(Слайд 50) **Державна таємниця** – це вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у

порядку, встановленому цим Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою.

(Слайд 51) **Військова таємниця** – це вид державної таємниці, що охоплює відомості у сфері оборони.

(Слайд 52) **Банківська таємниця** – інформація щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку у процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин з ним чи третіми особами при наданні послуг банку і розголошення якої може завдати матеріальної чи моральної шкоди клієнту.

Банківською таємницею, зокрема, є:

- відомості про банківські рахунки клієнтів;
- операції, які були проведені на користь чи за дорученням клієнта, здійснені ним угоди;
- фінансово-економічний стан клієнтів;
- системи охорони банку та клієнтів;
- інформація про організаційно-правову структуру юридичної особи — клієнта, її керівників, напрями діяльності;
- відомості стосовно комерційної діяльності клієнтів чи комерційної таємниці, будь-якого проекту, винаходів, зразків продукції та інша комерційна інформація.

(Слайд 53) **Лікарська таємниця** – це інформація про стан здоров'я, яка стала відома про особу (пацієнта) лікарю (лікуючому персоналу), обслуговуючому персоналу, посадовим особам та службовому персоналу медичної установи при здійсненні ними своїх професійних обов'язків.

(Слайд 54) **Клятва Гіппократу:** «Я присягаюся Апполоном-лікарем, Ескулапом, Гігією і Панацеєю... що б я не бачив, що б я не чув при спілкуванні з людьми при виконанні своїх обов'язків, я буду мовчати про те, чого не слід розголошувати і вважаю мовчання своїм обов'язком».

(Слайд 55) **Педагогічна таємниця** – це дотримання педагогом принципу конфіденційності у спілкуванні з учнями, батьками, колегами та іншими людьми.

(Слайд 56) Коли працюєте в загальноосвітньому навчальному закладі, ви дізнаєтесь багато інформації про дітей та їхні родини. Ви можете почути про розлучення, справи, хвороби, проблеми з грошима, зловживання алкоголем а також інші подробиці особистої та конфіденційної інформації.

Конфіденційність як принцип соціально-педагогічної діяльності відображає доброзичливе ставлення до таємної інформації, думок, почуттів, труднощів клієнта. Необхідно навчитися створювати таку атмосферу, де людина могла б почуватися вільною від іронії, сарказму або насмішки того, кому вона довіряє приховані переживання та почуття. Для цього необхідно виховувати такі моральні риси як обачливість і ввічливість. Від цього значною мірою залежить успіх як у професійному, так і особистому житті.

На жаль, принцип конфіденційності часто не дотримується педагогами в повній мірі. Розголошення інформації деколи і не несе в собі цілі нанесення шкоди дитині, але, тим не менш, це відбувається. Часто здається, що якщо ми повідомимо інформацію про «цікавий» випадок своїм друзям або родичам, то

нічого поганого не станеться, адже вони його і знати не знають і не зустрінуть ніколи ні його самого, ні його родичів. Але чи маємо ми на це право? Ні, не маємо. Таким чином, підривається авторитет, не тільки наш як фахівців, а й педагогіки в цілому. Учень, студент довіряє нам інформацію про своє особисте життя, і ми не маємо права її розголошувати, а тим більше обговорювати це з не професіоналами в цій галузі. Є й інший аспект цієї проблеми, коли ми змушені повідомляти інформацію за запитом адміністрації. Педагог повинен вміти надати інформацію таким чином, щоб не нанести шкоду дитині.

Поради для педагогів

- Не заводьте з колегами розмови про дітей, якщо немає мети їм допомогти (наприклад, якщо видалася вільна хвилина в учительській і її нічим зайняти). Інформація повинна бути надана тільки уповноваженим людям, які її потребують.

- Домовляйтеся з дітьми, що вони можуть підійти і попередити про своє небажання, щоб той чи інший випадок обговорювався (давайте їм право «вето»).

- Проводьте особисті розмови з учнями у відповідній обстановці (без присутності сторонніх людей чи інших відволікаючих моментів).

- Поважайте учня, уникайте висловлювань, що дискредитують особистість, завдають шкоди престижу та гідності.

- Дотримуйтеся нейтралітету і свободи від авторитетів, максимальної об'єктивності.

- Дійте від можливостей і потреб учня, давайте рекомендації, а не жорсткі вказівки.

- Тримайте письмову інформацію в надійному місці (особиста інформація не повинна бути у вільному доступі для інших батьків або співробітників. Тримайте інформацію про дітей в безпечному місці від сторонніх очей. Деяка інформація повинна бути в закритій картотеці).

- Не пліткуйте (діліться інформацією в короткій і інформативній формі з людьми, які повинні бути проінформовані. Наприклад, скажімо, «мама Іванка просила вас надати хлопчику трохи додаткової уваги і терпіння у зв'язку із тим, що вона отримує розлучення і це буде важкий час для всієї родини». Це непрофесійно і недоречно пліткувати про дитину і його родину. Не кажіть: «Ви чули, мама Іванка отримує розлучення? Що ви думаєте, що сталося?».

ЦЕРКОВНІ ТАЇНСТВА (Слайд 61)

Хрещення (Слайд 57) – найперше Таїнство, таїнство духовного перенародження, яке звершується над людьми, що вступають до Христової Церкви. Того, кого хрестять, тричі занурюють у воду, що означає духовне умирання для гріховного життя і зняття первородного гріха Адамового. А виринання з води – духовне народження від води й Духа в нове християнське життя.

Духовні батьки, які приймуть дитину від купелі хрещення, повинні навчати її жити за християнськими заповідями. Хрестять малих дітей по вірі їх батьків та все потрібне промовляють в молитві за дитину хрещені батьки.

Під час таїнства помазують св. оливою на знак того, що він приліплюється до дерева – Церкви Христової. Людина після виходу з купелі стає очищеною від гріхів. На знак цього на новоохрещеного одягається чистий білий одяг, а на шию надівають хрестик на знак того, що новоохрещений вже християнин. Таїнство св. Хрещення, якщо воно виконано правильно, себто «во ім'я Отця і Сина і св. Духа» і з трьома зануреннями, не може повторюватися над тією ж людиною, бо духовне народження, як і тілесне, буває тільки раз. Тому й у Символі Віри говориться: «Визнаю одно Хрещення на відпущення гріхів».

Миропомазання (Слайд 58) – християнське таїнство прийняття дарів Святого Духа (мудрості, розуму, поради, мужності, знання, побожності та страху Божого) і обряд після прийняття хрещення. Творячи знак хреста на чолі, ніздрях, устах, вухах, грудях, руках, ногах новопросвіченого, священник помазує його св. миром та проказує при кожному помазуванні слова: «Печать дара Духа Святого».

Літургія, (Слайд 59) також Божественна літургія або Свята літургія (грец. λειτουργία – «служіння», «спільна справа») – традиційна назва служби Божої у православній та греко-католицькій церквах, а точніше – богослужіння з приношенням Святих Дарів – хліба і вина, бо вважається, що через єхаристію Христос є присутній у церкві тілом і кров'ю.

Сповідь (Слайд 60) – це відкриття своїх гріхів перед Богом у присутності священника. Сповідь можна побудувати за десятьма заповідями. Не варто розповідати зайвих подробиць і виправдовуватись, потрібно лише називати гріхи. Підходячи до сповіді вперше, обов'язково сказати про це.

У Таїнстві відбувається безпосередня реальна зустріч з Богом, де Господь – знавець нашого серця, через священника прощає щиро розкаяні гріхи. Сповідь – це акт доброї волі, результат усвідомлення власної недосконалості, небажання жити з гріхом, бажання отримати від Бога підтримку, і тільки тоді – пробачення. А можливо це лише за умови щирого і вільного наміру кожної людини. Тому сповідання гріхів за когось, хоча б воно і мало благі наміри, не буде мати сили.

Вінчання (Слайд 61) – церковний шлюб, одне з таїнств – союз чоловіка та жінки, освячений церквою, де, як вважається, Господь своєю присутністю з'єднує душі в єдине ціле. В таїнстві вінчання Господь подає свою благодатну допомогу, щоб подружжя мало змогу побороти всі негаразди, які трапляються у спільному житті.

Хіротонія (Слайд 62) (рукоположення, рукопокладення, рукопокладання, поставлення, висвячення) – християнське богослужіння, під час якого відбувається таїнство поставлення в священнослужителі (наприклад, у чини диякона та священника).

Єлеопомазання, або **Соборування** (Слайд 63) – християнське таїнство, прийняте в католицькій, православній, ряді протестантських церков. У святому писанні єлеопомазання згадується: «У соборному посланні св. Якова «Чи хто з вас занедужав, – нехай покличе пресвітерів Церкви, і нехай помоляться над ним, помазавши його елеєм во ім'я Господнє. І молитва віри зцілить недужого, і підведе його Господь...»

Тут мова йде не особливе церковне таїнство, оскільки цілюща властивість приписується не елею (маслу), а «молитві віри».

Раніше у православної церкви це таїнство здійснювали сім священиків. Вони запалювали свічки, читали сім молитв про одужання хворого, сім послань апостолів, сім віршів з Євангелія, потім сім разів змазували елеєм хворого. Тепер цей обряд здійснює один священик, але, як і раніше, збереглися сім прохань за хворого, сім молитов.

ТАЄМНИЦІ СМЕРТІ (Слайд 64)

Кожен народжений повинен померти. Це закон. І у кожного з нас був досвід приголомшливого розуміння: «я теж помру».

Смерть – саме певне, що є в людському житті. Що ми знаємо про смерть? Лише те, що кожен народжений повинен піти. Це – закон.

«Смерть включена в програму життя. Якби не було смерті, не було б і життя», – упевнений Нобелівський лауреат Роберт Хорвіц, який відкрив механізм апоптозу – самогубства клітин. Грунтуючись на його дослідженнях, біологи знайшли засіб блокувати процеси руйнування клітин – і продовжити молодість, скасувавши хвороби і старіння. Але, як з'ясувалося, смерть в будь-якому випадку скасувати не можна. І якщо смерть неминуча, у цьому має бути сенс!» (Слайд 65)

Вчені зробили унікальне відкриття: після смерті енергетика людини не зникає ще протягом декількох днів, а її характер безпосередньо пов'язаний з причиною смерті. Що за енергія вивільняється після смерті людини? І що відбувається потім? Всі світові релігії говорять про те, що смерть – це не кінець, а перехід. Чи не тому ніхто з нас не в змозі уявити собі власне небуття?

Як пояснити видіння людей, які пережили клінічну смерть? Академік Наталія Бехтерева впевнена: «... Це не галюцинації. Смерті немає. Є трансформація, перехід з одного стану в інший».

«Точно також як гусінь не вмирає, а перетворюється на метелика, так і тіло, розкладаючись фізично, насправді вивільняє енергію, і трансформується в інший стан», - стверджує професор, доктор психології з Університету Арізони Гаррі Шварц.

Що буде по ту сторону смерті? Як змінилося б наше життя, якби стало достеменно відомо, що буде далі? Змінилися б наші справи, ставлення до людей, вчинки?... Якби ми точно знали, що зустрінемося ТАМ, і попереду у нас буде вічність?

(Слайд 66) ***Фільм «Таємниці Смерті»*** – це спроба відповісти на ці питання. Це – фільм про життя. Розмова про закони світобудови і про кожного з нас. Міркування філософів і богословів, несподівані припущення антропологів і біохіміків, унікальні результати багаторічних досліджень допоможуть нам не боятися смерті, цінувати кожну мить життя і вірити в те, що робить нас безсмертними – любов.

ІСТОРИЧНІ ТАЄМНИЦІ

ТАЄМНИЦІ У МИСТЕЦТВІ (Слайд 67)

Свої секрети є навіть у тих шедеврів живопису, які здаються нам добре знайомими.

Ми вважаємо, що практично в кожному значимому творі мистецтва є загадка, «подвійне дно» або таємна історія, яку хочеться розкрити. Сьогодні ми поділимося декількома з них.

Музика на сідницях (Слайд 68)

Нещодавно в мистецтвознавстві було зроблено дивне й незвичайне відкриття – американська студентка розшифрувала нотний запис, зображений на сідницях грішника з картини голландського художника *Ієроніма Босха* «Сад земних насолод».

На правій стулці триптиха під назвою «Музичне пекло» (Слайд 69) зображені грішники, яких катують у пеклі за допомогою музичних інструментів. В одного з них на сідницях відтиснуті ноти. Студентка Християнського університету Оклахоми Амелія Хемрік, яка вивчала картину, переклала нотацію XVI століття на сучасний лад і записала «Пісню з дупи із пекла», якій виповнилося 500 років». Отримана мелодія стала однією з інтернет-сенсацій останнього часу.

Старий рибалка (Слайд 70)

У 1902 році угорський художник Тівадар Костка Чонтварі пише картину «Старий Рибалка». Здавалося б, нічого незвичайного в картині немає, але Тівадар заклав у неї підтекст, за життя художника який був так і нерозкритий.

Мало кому прийшло в голову прикладати дзеркало до середини картини (Слайд 71). У кожній людині може бути як Бог (продубльовано праве плече Старого), так і Диявол (продубльовано ліве плече старого).

Двійники на «Таємній вечері» (Слайд 72)

Коли Леонардо да Вінчі писав «Таємну вечерю», він надавав особливого значення двом постатям: Христа та Іуди. Він дуже довго шукав натурщиків для них. Нарешті, йому вдалося знайти модель для образу Христа серед юних півчих. Підібрати натурника для Іуди Леонардо не вдавалося протягом трьох років. Але одного разу він наткнувся на вулиці на п'яницю, який валявся в стічній канаві. Це був молодий чоловік, якого зостаріло безпробудне пияцтво. Леонардо запросив його до шинку, де відразу ж почав писати з нього Іуду. Коли п'яниця отямився, він сказав художнику, що одного разу вже позував йому. Це було кілька років тому, коли він співав у церковному хорі, Леонардо писав з нього Христа.

«Вільям Шекспір» - псевдонім аристократа (Слайд 73)

У 1785 р. настоятель парафіяльної церкви в містечку Стратфорд-на-Ейвоні Джеймс Уілмот захопився пошуком спадщини літературного дива Англії. Доктор Уілмот шукав будь-яку інформацію, яка могла б прояснити загадкове

життя видатного поета Вільяма Шекспіра. Протягом чотирьох років ним були вивчені архіви, листи, міські легенди та сімейні історії. Він з'ясував, що людина, яка народилася в Стратфорді в 1564 році і хрещений як Уїлл Шакспер, був сином простих неосвічених торговців рукавичками. Він починав як учень м'ясника, а потім, покинувши рідне місто, досяг успіху в комерції і став пайовиком театру. Одним словом, результати досліджень показали, що він не мав відношення до літератури і не був автором приписуваних йому літературних творів.

Адже справжній Шекспір володів іноземними мовами, був знайомий з працями грецьких і римських класиків. Об'єм активного лексику Шекспіра – від 20 до 25 тисяч слів (сучасний англієць з університетською освітою вживає не більше 5000 слів). Він орієнтувався в юридичних тонкощах, англійській історії, риториці, музиці, ботаніці (дослідники нарахували 63 назви рослин в його творах). Був обізнаний у військовій та військово-морській справі. Крім того, Шекспір розбирався в забавах знаті, наприклад в соколиному полюванні і ведмежій травлі. В п'єсах Шекспіра дії розгортаються в Італії, Данії та Франції, отже, можна припустити, що автор подорожував по Європі. Однак немає джерел, які вказують на те, що стратфордський Шакспер коли-небудь виїжджав далі Лондона.

Крім того, так і не виявилось ні рукописів, ні чернеток, ні щоденників і листів, написаних власноруч Шакспером. У його заповіті не згадується літературна спадщина, а сучасні графологи, вивчивши підпис Шакспера, зробили висновок, що він не зник тримати перо в руці, був ледь грамотним.

В 1920 році англієць Томас Луні, проаналізувавши шекспірівські твори, зробив сенсаційний висновок, що автором цілком міг бути **Едуард де Вер**, сімнадцятий граф Оксфорду. Основним аргументом стала дивовижна схожість біографічних фактів та ідей в приватному листуванні графа з сюжетами шекспірівських п'єс. Збереглась особиста Біблія Едуарда де Вера з коментарями, написаними ним власноручно, які, по суті, є цитатами з п'єс Шекспіра. Також велика частина з 3200 нових слів, нібито створених Шекспіром і внесених в Оксфордський словник англійської мови, виявилася в написаних раніше листах Едуарда де Вера. На відміну від Уїлла з Стратфорда, сина неписьменних батьків, Едуард де Вер був народжений в літературній родині.

А в 1975 році Британська енциклопедія (15-е видання), фактично офіційно підтримавши гіпотезу, заявила: «Едуард де Вер є найвірогіднішим претендентом на авторство п'єс Шекспіра».

Конан Дойл вбив співавтора? (Слайд 74)

Чи відомо вам, що дехто із літературознавців вважає справжнім автором «Собаки Баскервілів» не Конана Дойла, а Флетчера Робінсона – колишнього редактора газети «Дейлі експрес».

Конан Дойл нерідко гостював у Флетчера Робінсона в Норфолку. Вечорами Флетчер розповідав страшні легенди Дартмурських боліт. Особливо сера Артура зацікавила розповідь про міфічного чорного пса, яка і лягла в основу

сюжету «Собаки Баскервілів». У 1901 році, коли «Собака Баскервілів» була готова до видання, Артур Конан Дойл, кажуть, хотів поставити на обкладинку поруч зі своїм і прізвище Робінсона, але проти цього виступили видавці. Вони побоювалися за долю тиражу. Конан Дойл до того часу, на відміну від Робінсона, був уже відомим письменником. Його ім'я гарантувало книзі успіх.

У 1907 році, через п'ять років після виходу книги, 36-річний Флетчер Робінсон помер при загадкових обставинах. За офіційною версією, причиною смерті був тиф. Однак, на відміну від жертв тифу, Робінсона не кремували, а поховали на кладовищі Святого Андрія. Дружина журналіста, Гледіс Робінсон, заявила, що він помер від харчового отруєння.

Конан Дойл, на думку сищиків-любителів, отруїв його настоянкою опію, не бажаючи ділитися гонорарами від «Собаки Баскервілів» або, що більш імовірно, боячись розкриття таємниці авторства. Любителі-сищики вважають, що великий письменник умовив Гледіс, з якою у нього, за деякими даними, був роман, отруїти чоловіка.

Експертизу останків Флетчера Робінсона проведе Сьюзен Патерсон, головний токсиколог Лондонського коледжу і прихильник теорії отруєння. Якщо в коренях його волосся будуть знайдені сліди опію, то метод рідиногазової хроматографії точно визначить, коли і скільки наркотику отримав покійний.

Вислови відомих людей про таємниці, секрети

Главная врачебная тайна – врачебные ошибки.

Илья Герчиков

Самая обыкновенная безделица приобретает удивительный интерес, как только начинаешь скрывать ее от людей.

Оскар Уайльд

Тайн хранить не умеет глупец и бахвал,
Осторожность поистине выше похвал,
Тайна – пленница, если ее бережешь ты,
Ты у тайны в плену, лишь ее разболтал.

Авиценна (Абу-али ибн Сина)

Хранить свой секрет – мудро, но ждать, что его будут хранить другие – глупо.

Самюэл Джонсон

Трое могут сохранить секрет, если двое из них мертвы.

Бенджамин Франклин

Самые большие загадки таит в себе то, что мы видим, а не то, что скрыто от наших глаз.

Оскар Уайльд

Я не хочу, чтоб свет узнал
Мою таинственную повесть,
Как я любил, за что страдал.
Тому судья лишь Бог да совесть.

Михаил Юрьевич Лермонтов

Личность – тайна одного. Брак – тайна двух.

Александр Федорович Лосев

Куда идём мы с Пятачком – большой, большой секрет!

Винни-пух

Если не можете избавиться от скелета в шкафу, заставьте его станцевать.

Джордж Бернард Шоу

Женщина может сохранить лишь ту тайну, которой она не знает.

Луций Анней Сенека (старший)

Нашу тайну редко выдает тот, кто ее знает, а чаще тот, кто ее угадывает.

Неизвестный автор

Да разве тайну долго убережешь, коли мирская молва, что морская волна,
все выплескивает наружу.

Леонардо да Винчи

Там, где начинаются тайны, недалеко и до обмана.

Сэмюэл Джонсон

Когда ты постигнешь все тайны жизни, то будешь стремиться к смерти,
ибо она не что иное, как еще одна тайна жизни.

Джебран Халиль Джебран

Может ли кто взять себе огонь в пазуху, чтобы не прогорело платье его?

Библия, Ветхий завет, Книга притчей Соломоновых, 6:27

Тайна учителя в том, что учить невозможно.
Тайна правителя в том, что нельзя управлять...

Александр Аронов

Самая обыкновенная безделица приобретает удивительный интерес, как
только начинаешь скрывать ее от людей.

Оскар Уайльд

Сокровеннейшая тайна всплывает в вине.

Талмуд

Рану можно перевязать, и после ссоры возможно примирение; но кто открыл тайны, тот потерял надежду на примирение.

Неизвестный автор

Никогда не доверяйте ваших тайн бумаге – это все равно, что бросить камень в воздух: если знаешь, кто бросил его, то не знаешь, куда он упадет.

Педро Кальдерон де ла Барка

Девять вещей следует держать в тайне: возраст, богатство, щель в доме, молитву, состав лекарства, любовную связь, подарок, почет и бесчестье.

Викрамачарита

Выдать чужой секрет - предательство, выдать свой - глупость.

Вольтер (Мари Франсуа Аруэ)

Тайная информация – это почти всегда источник большого состояния и результат публичного скандала.

Оскар Уайльд

Нет ничего страшнее запертой двери.

Альфред Хичкок

Тайну вашего счастья постараются узнать многие, но рассказывать другим они предпочтут о ваших тайных несчастиях.

Эдуард Александрович Севрус (Ворохов)

Отже, світ неможливо пізнати. Але прагнути до цього не завадить. Адже якби людина не ставила запитань, ніхто так і не винайшов навіть би велосипед. (Слайд 75)

Дудчак Галина Іванівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Засідання Лабораторії Гуманної Педагогіки на тему «Життя – це боротьба. Стань борцем! (мати Тереза)»

Відеосюжет №1

Ми живемо у змінному, суперечливому світі, який є закономірним відображенням суцільної боротьби: дня і ночі, погоди і негоди, тепла і холоду, добра і зла, величного і нищого, прекрасного і потворного... Щось нам вдається долати самотійно, в результаті наполегливої боротьби, з іншим боротися – допомагає хтось..., як у запропонованому сюжеті.

Сьогодні ми обговоримо ще одну настанову Матері Терези «Життя – це боротьба. Стань борцем!»

Слайд №1

Що ж таке боротьба?

Словники нам дають такі відповіді на це запитання:

Слайд №2

Боротьба – це:

– сутичка, бійка, в якій кожний з учасників намагається подужати супротивника;

– вид спорту, єдиноборство;

– діяльність, що має на меті подолати або знищити кого-, що-небудь;

– діяльність, скерована на створення, досягнення чого-небудь;

– зіткнення у свідомості людини протилежних думок, почуттів.

Існує ще таке поняття, як «**боротьба з собою**», яке означає долання в собі якогось бажання, почуття.

Кожен із нас щодня бореться із самим собою: коли потрібно вранці вставати, а ще так хочеться поспати, поніжитись у ліжку; коли потрібно працювати в бібліотеці, а так хочеться піти погуляти чи переглянути фільм і так далі. Таким чином, ми постійно докладаємо зусиль, щоб «потрібно» перебороло «хочу».

Яскравим прикладом боротьби із собою є сама Мати Тереза.

Слайд №3

Як вам відомо, вона була черницею, але одного разу вона досить глибоко відчула своє покликання, яке охарактеризувала так: «Я повинна піти з монастиря й допомагати бідним, живучи їхнім життям. Це було веління. Не скоритися йому означало б зраду віри».

Слайд №4

Вона розпочала працювати серед бідних у 1948 році, замінивши чернечий одяг монастиря на просту бавовняну *чіру* з блакитним обрамленням.

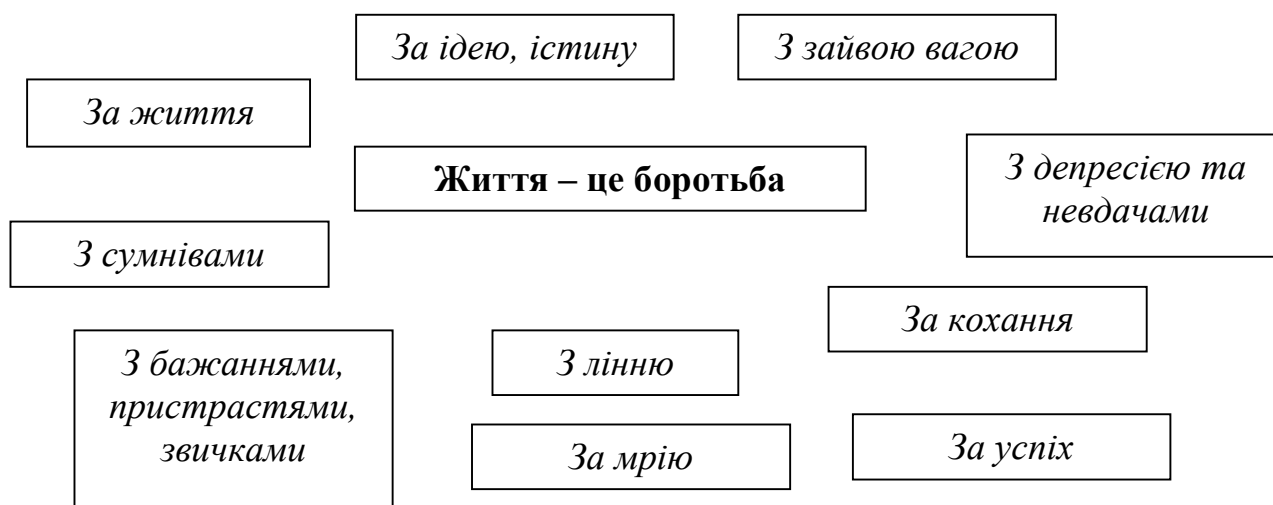
Тереза писала в своєму щоденнику, що перший рік видався напрочуд важким. У неї не було прибутку, тож їй доводилося вижебрувати харчі. Її переслідували сумніви, самотність і спокуса повернутися в затишок монастирського життя.

Але боротьба із собою перемогла.

Отже, виходячи із визначень поняття «боротьба», боротися можна з кимось або з чимось, із самим собою.

Життя кожної людини являє собою процес безперервної боротьби. За що ж нам доводиться боротися? Давайте поміркуємо.

Асоціативний куц

Слайд №5

– Ми розглянемо сьогодні декілька із означених напрямків боротьби.

Боротьба за життя

Слайд №6

З перших секунд існування людської істоти розпочинається боротьба за життя.

П.П.Блонський зазначав: “Ніколи людина не стоїть так близько до смерті, як у години народження”.

Слайд №7

І дійсно, народження людини являє собою радикальну зміну способу життя. В цей період відбувається перевірка її готовності до позаутробного існування, яке кардинально відрізняється від попереднього середовища. Відокремившись фізично від матері, немовля починає дихати легенями, отримуючи кисень з повітря, а не з крові матері, ззовні приймати їжу, перетравлювати її тощо. Від того, як пройде процес адаптації залежить, житиме людина чи ні.

Однак, на цьому боротьба за життя не закінчується, адже впродовж життя людей вражають хвороби, смертельні в тому числі, оточують небезпечні ситуації та інші загрози життю, але і тут людина бореться.

Боротьба з хворобами

Існує дуже багато людей, які можуть стати прикладом для наслідування у боротьбі за фізичне існування, адже не зважаючи на найстрашніші вироки лікарів вони не опустили рук, а боролися до останнього.

Серед них є і ті, віра яких зробила чудеса. І на подив усіх навколишніх уже безнадійні люди зцілювались.

Серед них варто згадати:

Олександра Солжениціна

Слайд №8

Письменник дізнався, що хворий на рак у 1952 році, за прогнозами жити йому залишалося кілька місяців, але хвороба відступила..., і як наслідок боротьби письменника за життя на світ з'явився знаменитий твір «Раковий корпус».

Рода Стюарта

Слайд №9

Рок-співак Род Стюарт пережив операцію з видалення ракових клітин з горла, що загрожувало йому смертю не лише як людини, але й як співака. Однак йому вдалося побороти і одну і іншу смерть і через дев'ять місяців до нього повернувся знаменитий голос.

Лайму Вайкуле

Слайд №10

Після діагнозу рак грудей у знаменитій латвійській співачки Лайми Вайкуле шанси вижити становили всього 20%. Після вироку лікарів до співачки прийшла озлобленість на весь світ здорових людей, які постійно скаржаться на різні дрібниці, вважаючи їх грандіозними проблемами. Пізніше з'явилося співчуття, Лайма почала читати Біблію... Глибока віра у зцілення врятувала її, а хвороба сильно змінила її внутрішньо, навчила цінувати кожну мить з близькими людьми.

Таких прикладів сьогодні можна навести безліч, адже ми живемо в таких умовах, коли на жаль сучасна медицина не в мозі побороти окремі недуги. І єдиним джерелом зцілення в таких випадках залишається боротьба за допомогою незламної віри...

Боротьба за свободу

Людина – це не лише біологічна істота, а тому бореться не лише за життя фізичного тіла.

Відповідаючи на запитання «Що таке людина?» І.Кант дав таку відповідь: ця істота є дитя і громадянин декількох світів – природи, свободи і краси. Тому людина несе відбиток цих світів у своїй душі.

На думку філософа, життя це вічна боротьба і втеча від свободи. Свобода – це тягар.

Дійсно, у зв'язку з тим, що існування людини вимагає від неї відповідальності за свій вибір, то людина частіше за все тікає від свободи, передаючи її іншим або суспільству.

Людина нещасна, тому що їй потрібно робити вибір.

Слайд №11

З іншої сторони, відсутність вибору рівнозначна відсутності свободи, неволі, рабству.

Як зазначав М. Бердяєв, «істота, позбавлена свободи вибору, свободи діяння, не може стати особистістю».

У своїй праці «Втеча від свободи» Е. Фромм розрізняє «свободу від» (негативну) та «свободу задля» (позитивну).

Безвихідність людських учинків кваліфікується Фроммом саме як «свобода від...» – у тому розумінні, що людина біжить від свободи, коли формально її отримує. Зворотньою стороною «свободи від» є самотність та відчуження. Така свобода – тягар для людини, адже, отримавши нарешті свободу, людина у повній мірі відчуває свою самотність.

«Свобода для» виступає як можливість самореалізації особистості.

Справжня людина, як пише Ж.-П. Сартр, є її власний проект. Людина є тим, ким «намагається бути, сама визначає своє майбутнє, проектує долю». Ж.-П. Сартр уважав, що «немає раз і назавжди даної природи людини. Людина є лише тим, чим вона себе робить. Це проект, що переживається суб'єктивно».

Бажання отримати нові відчуття, випробувати себе в нових соціальних та природних обставинах, спонукає людину до створення особистісного проекту життя, до самореалізації.

Боротьба за можливість подарувати життя

В силу певних обставин багатьом людям доводиться боротися не лише за звоє життя, а за можливість подарувати життя іншій людині. Але і в таких ситуаціях люди не покладають рук, а перемагають у цій боротьбі.

Досить цікавою є історія відомої олімпійської чемпіонки *Лілії Подкопаєвої*.

Лікарі їй практично не залишили надії народити дитину. Напад на спортсменку, під час якого її важко побили, спричинив серйозні наслідки для її здоров'я. Тоді з чоловіком Тимофієм вони ухвалили рішення узяти малюка з будинку дитини. У липні 2006-го Лілія і Тимофій усиновили 8-місячного донецького сироту Вадика. Наприкінці того ж року у подружньої пари сталося диво – народилася донечка Кароліна.

Слайд №12

Боротьба за щастя

Впродовж життя людям доводиться боротися за щастя.

Слайд №13

Щастя – це філософська категорія, яка має на увазі ідеальний стан вищого задоволення життям. Із цього погляду щастя – абсолютна відсутність усіх бажань. Всі філософи сходяться на тому, що щастя є поняття не матеріальне, але внутрішнє. Тобто людина щаслива, якщо вона внутрішньо на це здатна.

Щастя має величезний сенс у житті людей.

На жаль сьогодні більшістю людей поняття «щастя» трактується як щось матеріальне. В першу чергу – гроші, а саме, їх велика кількість. Навіть існує народна приказка: «Не в грошах щастя, а в їх кількості».

В погоні за цим, так званим «щастям», люди часто просто розтринькують своє життя: щодня ходять на ненависну роботу, яка приносить хороші доходи; живуть із забезпеченою, але не коханою людиною і так далі. А щасливе життя у цей час проходить повз них... У погоні за матеріальним щастям люди втрачають духовне: спілкування з близькими і дорогими людьми – батьками, дітьми, коханою людиною. А через певний час такі хвилини буде неможливо повернути – батьки можуть піти, діти виростуть.

Отож, перш ніж боротися за щастя, потрібно розібратися в тому, що саме робить людину щасливою, що дає їй почуття гармонії, змушує її розквітати пишним цвітом навіть серед зими? Як вона стає щасливою? Зовсім небагато, виявляється, потрібно для щастя. Взаємна любов, гармонійна сім'я, в якій здорові діти, творча самореалізація, що енергію для утримання щастя.

Прикладом того, що щастя не в матеріальних статках свідчить довід життя екопоселенців, яких щороку більше. Це люди, які відмовляються від гамірного міського життя, покидають престижну роботу заради щастя жити в гармонії з природою. Пропоную переглянути відео сюжет.

Відеосюжет №2.

Боротьба за кохання

Кохання – це те що змушує серця битися в такт. Його порівнюють із веселкою під час дощу, легким подихом вітерцю, коли надворі сорокаградусна спека, із літнім дощем, сонячними променями, першим снігом...

Слайд №14

Існує багато прикладів боротьби за кохання, навіть зовсім безнадійної, але наполегливої, щирої, жагучої.

Звучить пісня «Миллион алих роз»

Одним із них є кохання грузинського художника *Ніко Піросмані*.

Слайд №15

Ця історія стала усім відомою завдяки віршу А.Вознесенського, покладеного в основу пісні на музику Р.Паулса «Миллион алих роз», яка у виконанні Алли Пугачової стала однією із найпопулярніших пісень 80-х рр.

За легендою, Ніко Піросмані відчував нерозділене кохання до французької актриси Маргарити. Закоханий художник пробував різні способи завоювати серце красуні (одного разу він намалював її портрет),

Слайд №16

але вона була неприступна і нерідко навіть не удостоювала художника поглядом. Таке ставлення призводило Ніко в несамовитість, він часом в сльозах припадав до землі, щоб торкнутися губами слідів її ніг. Подібне обожнювання на межі нестями актрисі було не до вподоби і лише ще більше збільшувало дистанцію між нею і художником.

Але Піросмані не припиняв боротьби за своє кохання. Одного дня до готелю, де проживала Маргарита, під'їхали кілька карет, доверху навантажених квітами. Яких квітів тут тільки не було! Безглуздо їх перераховувати!

Слайд №17

За короткий час вуличка перед готелем була суцільно усіяна квітами. Побачивши це, Маргарита вийшла до Ніко Піросмані і міцно поцілувала його в губи – в перший і останній раз. Незабаром її гастролі в Тифлісі завершилися і вони більш ніколи не зустрічалися.

Кохання Оноре де Бальзака та Евеліни Ганської

Ще одним прикладом боротьби за це світле почуття є історія кохання великого французького письменника Оноре де Бальзака і польської графині Евеліни Ганської, що розгортається переважно на території України.

Слайд №18

Кохання Ромео і Джульєтти – любов, яка перемагає смерть

Слайд №19

Проблема боротьби за кохання знайшла відображення у прекрасних поетичних творах. Ми хочемо вам декілька із них запропонувати.

Ліна Костенко

Я дуже тяжко Вами відболіла

Я дуже тяжко Вами відболіла.

Це все було, як марення, як сон.

Любов підкралась тихо, як Даліла,

а розум спав, довірливий Самсон.

Тепер пора прощатися нам. Будень.

На білих вікнах змерзли міражі.

І як ми будем, як тепер ми будем?! –

такі вже рідні і такі чужі.

Ця казка днів – вона була недовгою.

Цей світлий сон – пішов без вороття.

Це тихе сяйво над моєю долею! –

воно лишилось на усе життя.

Ганка Сонячна

Моя магія

Заворожу тебе словами тайними,

Замовлю я тебе від бід усіх твоїх,

Магічно-вічними, знахарсько-давніми

Словами зваблю я тебе навек.

Чарівні трави уночі сама зберу,

Змішаю їх із зорями-вітрами,

Додам сльозу і папороть-траву

І дам напитись, щоб ти став коханим.

Хустинку свою у любистку-м'яті

Тобі у подарунок збережу.

Уже нікому нас не роз'єднати,

Тебе зчарую, міцно зворожу.

Олексій Юрін

Покохайте

Покохайте за щось, полюбіть просто так,
Подаруйте натхнення крилате,
Хай усе розквітає від Вашого «так»,
Я Вас теж буду палко кохати.
Не сприймайте, забудьте мене, проженіть,
Прокляніть і відправте на страту,
Хай зів'яне усе від холодного «ні»,
Все одно я Вас буду кохати!

– Взаємне кохання – бережіть, нещасливе – не проклиняйте.

Боротьба за успіх, за мету

Слайд №20

Напевно немає людини, яка б не мріяла стати успішною. Але, на жаль, не всі такими стають. Основною причиною цього є відсутність боротьби за успіх, за свою мету. При найменших перешкодах люди опускають руки і починають займатися справою, яка є простішою і не приносить зайвих клопотів, таким чином, відмовляючись від свого успіху.

Коли ми бачимо на екранах телевізорів чи зустрічаємо у повсякденному житті успішних людей, нам здається, що вони від народження були приречені на успіх, не задумуючись про те, скільки їм довелося подолати перешкод.

На мою думку, однією із найбільш мотивуючих в досягненні успіху має бути біографія 16-го президента США – *Аврама Лінкольна*, який народився у сім'ї бідного фермера.

Слайд №21

Його доля була зовсім непростою. Умови життя не дозволили йому здобути навіть початкової освіти.

Лінкольн всього в житті домігся власними зусиллями. Почавши в 21 рік самостійне життя, він перебрав багато професій. Працював землеміром, комірником, лісорубом, поштовим службовцем, навіть воював з індіанцями.

Один із сучасників Лінкольна згадував, що від нього віяло магнетизмом і енергією, що притягали до нього людей.

На шляху до успіху він неодноразово залишався без нічого, за виключенням безлічі проблем

Слайд №22

– Саме завдяки своїй наполегливості та невтомній боротьбі із собою та обставинами Лінкольн став однією із найвідоміших людей світу.

Говорячи про успіх неможливо не згадати ще однієї людини, яка надихає і вселяє іншим віру в себе – це Нік Вуйчич. Про це детальніше у відео сюжеті.

Відеосюжет №3

– Для того, щоб досягти успіху варто пам'ятати окремі правила.

Слайд №23

7 кроків до досягнення успіху

1. Чітке формулювання мети.

Якщо ти хочеш чогось, але чітко не знаєш, чого саме, твоє завдання з досягнення мети автоматично переходить у розряд неіснуючих. Наприклад, людина хоче хорошу роботу. Мріє, щоб вона була цікавою, приносила непоганий дохід і т.д. Але ця ціль розпливчата та незрозуміла, оскільки існує дуже багато робіт, що відповідають таким критеріям.

Тільки чітке формулювання допоможе зробити перший крок до змін. Невизначеність і сумніви гальмують процес. Тому, в першу чергу, варто зайнятися чітким формулюванням, щоб рухатися далі і щоб не виникло проблем, як у лицаря із притчі «Як правильно ставити мету».

2. Візуалізація мети.

Візуалізувати мету рекомендують за допомогою колажів або малюнків.

Слайд №24-25

3. Скласти чітку схему досягнення мети.

Слайд №26

4. Усвідомити, що окрім вас цього ніхто не зробить.

5. Віра в успіх.

Найбільшою перешкодою на шляху до успіху можуть стати сумніви у своїх силах, переконаність, що ти ніколи не зможеш досягти успіху.

Тому, у боротьбі за поставлену мету частіше повторюй собі: «Усе мені вдасться». А якщо постанеш перед труднощами, згадай народну мудрість «Працюватимеш – то й матимеш».

6. Діяти.

Щодня щось робити для досягнення мети.

Слайд №27

7. Ніколи не зупинятися на досягнутому.

Слайд №28

– А зараз я пропоную вам тест *«Чи здатні ви досягти успіху?»*

– Успіх приходить лише до того, хто його прагне, хто вміє максимально використати все найкраще із власних внутрішніх ресурсів. Не чекайте, що хтось відкриє вас, відкрийте себе самі, скажіть собі: «Я хочу, я можу, я зроблю». Успіх – у ваших руках!

Боротьба за мрію

Слайд №29

Мрія – це наче зірка, що вказує шлях до реалізації себе й свого призначення. Це те, заради чого нам дане життя.

Хтось із відомих людей сказав: «Бідна не та людина, яка не має грошей, а та, яка не має мрії». І справді, чим більше ми мріємо, чим більше докладасмо зусиль для реалізації своїх мрій, тим щасливішими ми є.

Відмовитись від заповітної мрії – одна із найбільших помилок, яку допускають люди.

Цікавою є притча про юнака та його мрію «Шлях до моря».

– Ідіть завжди до кінця шляхом, який ви обрали, які б перешкоди не траплялися на вашому шляху, адже «Осилит дорогу идущий».

Цікавою є притча про ще одного юнака, який не дозволив вкрасти своєї мрії «*Крадіжка мрії*».

– Не дозволяйте нікому вкрасти вашу мрію. Що б вам не говорили, просто слідуйте за своїм серцем.

Боротьба з лінню

Слайд №30

– У боротьбі за успіх, за мрію часто нашим ворогом є лінь.

Лінь, лінощі, лінивство (також ліновість) – це відсутність мотивації для вчинків, активної поведінки.

Людину, яка лінується, називають «лінюх», «ледар», «ледащо» тощо.

Існує два міфи, пов'язані з поняттям «лінь». Два міфи, що заважають мільйонам людей перестати лінуватися.

Перший міф такий – лінь вважають чимось незалежним від людини, невід'ємною і невіршуваною рисою характеру. Це повна нісенітниця. Лінь – це всього лиш певні звички. А звички можна змінювати.

Другий міф полягає у фразі «Лінь – це коли я нічого не роблю». Це також повна нісенітниця. Тому що, коли людина каже «я лінуюся», вона не нічого не робить, а: їсть, дивиться телевизор, слухає музику, дивиться кіно, лазить по інтернету, грає в комп'ютерні ігри, читає книги, валяється на дивані, розмовляє, гуляє з друзями, і так далі...

Все це – дії. Інша справа, це те, коли ці дії починають відніматися по 6 годин в день, вони починають заважати нашому життю.

Тому більш правильним визначенням буде наступне: «Лінь – це дії, що не приносять користі».

Скільки невиконаних бажань, розбитих доль і невдалих планів пов'язано з банальною людською лінню.

Перш ніж розпочати боротьбу з ліню, запам'ятайте, що вона ділиться на ту, яка виникає на недовгий час, і ту, яка мучить людину постійно.

Знати про природу цього психологічного явища і з чим воно пов'язано дуже важливо, тому що іноді лінь необхідна людині для відновлення працездатності і сил. Зазвичай вона нагадує про себе у вихідні дні після важкого робочого тижня. Таким чином, організм дає зрозуміти, що йому необхідний відпочинок. Постійне напруження і боротьба зі здоровою лінню може призвести до сумних наслідків: захворюванню на синдром хронічної втоми або емоційного вигорання. Ці захворювання дуже важко піддаються лікуванню і можуть не тільки вкрай негативно позначитися на загальному фізичному стані людини, але і привести до депресії і змін у психіці. Тому не треба себе лаяти, якщо вранці у вихідний день, Вам хочеться полежати в ліжку, а не бігти на пробіжку або курси з іноземної мови. Заведіть собі звичку не менше двох днів на тиждень повноцінно відпочивати, не займатися роботою, яка викликає напругу і дискомфорт. Вільний час присвятіть цікавим захопленням, прогулянкам і зустрічам з друзями. Хороший відпочинок

наповнить вас енергією і дасть можливість не тільки плідно працювати, але й протистояти лінії, яка заважає жити.

Але якщо, навіть після кількох днів відпочинку, лінь так і не проходить, пора розпочинати з нею боротьбу, нещадну і безкомпромісну. Якщо в першому випадку вона несе користь, то в другому може призвести до депресії і невдач.

Тому пам'ятайте, головне в боротьбі з лінню:

Слайд №31

1. *Визначити причину.*

2. *Планувати день таким чином, щоб завжди була можливість відпочити.*

Сама думка про те, що належить повністю завантажений день, здатна викликати нервовий зрив і стійке небажання робити що-небудь взагалі.

3. *Не намагайтеся встигнути все, що задумали.* Щоб впоратися з лінню, необхідно увійти в робочий ритм. Це досягається шляхом виконання найпростіших завдань. Поступове нарощування навантаження дозволить уникнути занадто довгого розкачування і відкладання виконання важливих справ у довгий ящик.

4. *Візьміть собі за правило ніколи не поспішати.* Ніщо так не дратує, як постійний поспіх і бажання охопити все і відразу.

5. *Навчіться раціонально розподіляти робочий час і адекватно оцінювати час виконання будь-якого завдання.* Вивчити іноземну мову неможливо за місяць, як і зробити в квартирі ремонт, тому дуже важливо розбити велику задачу на кілька маленьких. Досягнувши проміжних результатів, Ви відчуєте радість.

6. *Виконавши, навіть саме маленьке завдання, побалуйте себе чимось приємним.* Тоді виконання задуманого буде асоціюватися не тільки з необхідністю напружуватися і відчувати дискомфорт, а і з приємними емоціями.

7. *Якщо з якихось причин ви не встигли щось зробити, не звинувачуйте себе, а проаналізуйте причини, чому це сталося.* Досить часто людина не може адекватно оцінити, скільки часу їй буде потрібно для виконання того чи іншого завдання. Так і непередбачені обставини ніхто не може передбачити. Тому, виправте час, який ви відводите для виконання певного завдання, щоб знову не опинитися в подібній ситуації.

8. *Дуже важливо вчасно похвалити себе і підбадьорити.* Вчіться правильно аналізувати минулий день і адекватно оцінювати, як багато Ви встигли зробити. Навіть якщо сьогодні тільки змогли змусити себе зарядку, а не полежати в ліжку зайві півгодини, вам вже є чим пишатися.

Боротьба з депресією та невдачами

Слайд №32

Час від часу у житті кожної людини трапляються такі періоди, які називають чорними полосами, коли все не вдається так, як би нам хотілося, нас зустрічають неприємні несподіванки.

І складається таке враження, що нас супроводжують суцільні невдачі.

До прикладу такий день: зранку проспали, пролили каву на сукню вже перебуваючи на роботі, в останню мить згадали, що забули дома звіт, який сьогодні потрібно терміново здати, не кажучи вже про ранкове заняття йогою у вщент заповненій маршрутці, яка, до того ж, потрапила у затор. В такі миті здається, що весь світ налаштований проти вас. А найстрашніше, коли такі дні тривають тижнями.

Саме такі обставини життя втягують нас у депресію.

Депресія – це хворобливий стан приголомшеності, пригнічення, скорботи.

Фахівці радять не засмучуватись, якщо ваше життя йде шкереберть. Ще не відомо кому пощастило менше. «Гірше бути не може», – скаже песиміст. «Ні, може!» – відповідь оптиміст.

Якщо вам здається, що темна смуга супроводжує певний проміжок вашого життя, не варто впадати у відчай. Будь-які зміни на краще! Перевірено досвідом багатьох людей.

Доля не з проста сама буде майбутнє, навіть якщо воно не відповідає нашим вимогам та бажанням, вона просто знає краще. Існує безліч випадків, коли люди рятували собі життя, присівши, щоб зав'язати шнурок, коли над ними, перевертаючись, пролетів мотоцикл. Якщо щось складається не так, як вам потрібно – не поспішайте проклинати Долю, адже є люди, які в силу певних життєвих обставин не попливли на «Титаніку» та залишилися в живих. Пощастило? Безперечно! Але чи вважали вони тоді, що це найщасливіший день у їхньому житті? Звичайно, ні!

Якщо фортуна повертається до вас спиною – дайте їй стусана і вона обернеться, щоб поглянути, хто це зробив. У ситуації, вам не підвладній, не намагайтеся щось змінити і все складеться якнайкраще. Саме це і є подарунком долі, коли докладати найменше зусиль, отримуєш найкращий результат.

Допомогти подолати депресію та відчай допоможе переосмислення ситуації, погляд на неї в іншому ракурсі:

Слайд №33

Жизнь – не зебра из черных и белых полос, а шахматная доска. Здесь все зависит от твоего хода.

Если жизнь – это зебра, то попробуй ее оседлать.

Если жизнь – зебра, то лучше остановиться на белой и идти вдоль...

Як засіб боротьби з депресіями та невдачами пропоную використовувати дуже позитивну фінську народну пісню, яку колись виконували Гелена Великанова, Алла Пугачова. Називається вона «Ей, Рулате» (виконується пісня).

Боротьба за істину

Слайд №34

Сьогодні можна навести багато прикладів відчайдушної боротьби за істину.

Джордано Бруно – італійський філософ епохи Відродження, був страчений за свої ідеї, від яких під страхом смерті не міг відмовитися.

Слайд №35

Шість років в'язниці виснажили Бруно. На щоденних допитах інквізитори жадали від філософа повного зречення власних поглядів, однак нічого так і не домоглися.

Після страшного вироку – спалити на вогнищі, Бруно нічим не виявляв свого занепокоєння. Імовірно, він скорився своїй долі й вважав себе впевненим у своїй правоті, був переконаний у тому, що наступні покоління приймуть його думки.

12 лютого вирок повинен був бути виконаний. Однак інквізиція вирішила почекати, щоб Бруно почав вимолювати в них прощення. Усі їхні надії виявилися марними. Бруно лише зауважив: «Я вмираю мучеником добровільно й знаю, що моя душа з останнім подихом піднесеться в рай».

День страти мислитель зустрів спокійно. На багатті від нього не почув жодного стогону.

Василь Стус

Уособленням боротьби з системою є відомий український поет, перекладач, прозаїк, літературознавець – Василь Стус.

Слайд №36

За власні переконання в необхідності української культурної автономії творчість Василя Стуса була заборонена радянською владою, а сам поет був на 12 років позбавлений волі де й передчасно загинув.

«Небесна сотня»

Їх назвали Небесною сотнею – українців, які загинули в Києві на Майдані, вулицях Грушевського та Інститутській.

Слайд №37

Майдан став символом боротьби, символом утвердження прагнень до європейських цінностей у споконвічно європейській державі. І за цю боротьбу, за нашу з вами свободу й оновлення країни заплачено страшну ціну: своє життя віддали найкращі. І більшість з них – молоді, сильні. Ті, хто лише починав жити...

Героїчна сотня, зробивши перший крок, журавлиним ключем полинула у вирій вічності, ставши нашими Ангелами-Охоронцями на небі.

Але на цьому кровопролиття не завершилось...Протягом року на сході України загинули десятки тисяч військових та мирних жителів...Вшануємо їх хвилиною мовчання.

Хвилина мовчання

Звучить пісня «Пливе кача»

Український народ завжди був сильний не лише фізично, але й духом, тому боротьбі за державну свободу, незалежність – ми переможемо. Про це йдеться у вірші мого хорошого друга, поета О.Юріна.

Цього літа йому випала честь у дитячому таборі відпочинку очолювати загін школярів зі сходу. Спільно із телебаченням вони зняли відеоролик «Ми переможемо!»

Пропоную його переглянути.

Відеосюжет №4. «Ми переможемо»

Боротьба у професійній діяльності вчителя початкових класів.

Слайд №38

– А тепер давайте спробуємо визначити місце боротьби у діяльності вчителя початкових класів. Розділіться на групи і спробуйте змоделювати специфіку боротьби вчителя виходячи з ідей гуманної педагогіки і потім презентувати цю модель.

2 групи: студенти та викладачі – бачення одних та інших

– Все про що ми сьогодні говорили яскраво відображають вислови відомих людей:

Если тебе скажут, что мечты не сбываются – не верь. Они сбываются, если за них борешься (Фільм «Мятежный дух»)

Все в наших руках, поэтому их нельзя опускать (Коко Шанель)

Успеха достигает только тот, кого вовремя не предупредили, что это невозможно.

Лозунг «не сдавайся» решал, решает и всегда будет решать любые человеческие проблемы (Джон Кулидж)

Слово «невозможно» придумали те, кто отказался от своей мечты.

Чтобы дойти до цели, человеку нужно только одно. Идти (Оноре де Бальзак)

Мечтам суждено сбываться. Просто надо заменить слова: Мечта на Цель, Желание на Задача, а Стремление на действие!

Мне кажется, лучше попытаться достать до звезд, чем просто сидеть и страдать, понимая, что они всегда будут вне досягаемости (Р.А.Сальваторе)

Что бы ни происходило в твоей жизни, следуй своей мечте (Николь Кидман)

Мир принадлежит оптимистам, пессимисты – всего лишь зрители (Франсуа Гизо)

Людина лише там чогось домагається, де вона сама вірить у свої сили (Л. Фейєрбах)

Верь в себя, даже когда в тебе сомневается весь мир.

Не опускай руки, ибо рискуешь сделать это за минуту до того, как произойдёт чудо (Амели Нотомб)

«Бог дает надежду тем, кто мечтает. Дает чудо тем, кто верит. И никогда не оставляет тех, кто идёт с ним» – пам'ятайте про це, долаючи життєві труднощі!

Наш большой недостаток в том, что мы слишком быстро опускаем руки. Наиболее верный путь к успеху – все время пробовать еще один раз (Томас Эдисон)

Бедный, неудачный, несчастливый и нездоровый это тот, кто часто использует слово «завтра» (Роберт Кийосаки)

Я не терпел поражений. Я просто нашёл 10 000 способов, которые не работают (Томас Эдисон)

Тяжёлый труд – это скопление легких дел, которые вы не сделали, когда должны были сделать (Джон Максвелл)

Урок, который я извлек и которому следую всю жизнь, состоял в том, что надо пытаться, и пытаться, и опять пытаться – но никогда не сдаваться! (Ричард Бренсон)

– Не забувайте про комплекс якостей людини-борця:

Слайд №39

1. Цілеспрямованість

Слайд №40

Притча «Цілеспрямована жаба».

– Отож, будьте цілеспрямованими і не зважайте на тих, хто намагається вас переконати у протилежному.

Слайд №41

2. Самостійність

3. Рішучість

4. Впевненість в собі

5. Наполегливість і працелюбність

6. Дисциплінованість

7. Позитивний настрій, оптимізм

– Отже, пам'ятайте, успіх, щастя, кохання приходять лише до того, хто цього прагне, хто вміє максимально використовувати все найкраще із власних внутрішніх ресурсів. Не чекайте, що хтось відкриє вас, відкрийте себе самі, скажіть собі: «Я хочу, я можу, я зроблю!». Все у ваших руках!

– Ніколи не забувайте, що ми самі режисери свого життя!!!

І насамкіць пропоную келих позитиву:

Відеосюжет №5.

– Памятайте, що все побороти значно легше за підтримки інших. Тож не залишайтеся осторонь. Завжди допомагайте, якщо є така можливість.

Слайд №42

Борітеся – поборете,

Вам Бог помагає!

За вас правда, за вас слава

І воля святая!

Дякуємо за увагу!

Поляновська Ольга Романівна,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

**Засідання Лабораторії Гуманної Педагогіки на тему
«Життя – це щастя, створи його сам! (мати Тереза)»**

Що таке щастя (Слайд 1)

Кожна людина щаслива.
Щастя присутнє у всіх,
Кожного це серцевина,
– Так визначати не гріх.
Все, що потрібно, – уміти
Бачити і відчувати
Щастя, приймати й радіти,
Вміти його дарувати.
Щастя не можна продати
І неможливо купити.
Можна лише формувати
Щастя в собі кожну мить,
Виростить з втішного слова,
З посмішки, чи із дзвінка,
Що пролунав випадково,
З співу пташок у садках.
Щастя таке розмаїте,
Різне для кожного з нас
За сприйняттям і за змістом,
В кожному є свій нюанс.
Хоч і нелегко буває
Долі вершин досягти,
Нарівно кожен бажає
Щастя своє віднайти.

15.08.2011 р.

Отже, що ж таке щастя? У різні часи це поняття трактували по-різному.

Так наприклад, *слово «щастя»* перекладається з давньогрецького – доля людини, захищеної богами. Вважалося, якщо людина йде по життю з допомогою і захистом бога, то вона однозначно буде щасливою.

Зовсім інші аргументи буди у Аристотеля, він вважав, що щастя – це душа, яка живе в добрій і просвітленій людині. Причому людина має бути добродійцем.

«Скрізь любов та віру людина пізнає себе», – твердить Сковорода. Принцип «Пізнай себе», як відомо, не вперше з'являється у Сковороди. На ґрунті об'єднання категоріальних сутностей любові та віри у пізнанні людиною самої себе складається категорія «щастя». Щастя міститься в нас самих,

осягаючи себе, ми знаходимо духовний мир, спокій. Щастя легко досягається, якщо людина йшла шляхом любові та віри. Його досягнення залежить тільки від самої людини, її серця. Всі люди створені для щастя, але не всі отримують його, вважає мислитель. Ті, хто задовольняється багатством, почеснями, владою та іншими зовнішніми атрибутами земного існування, роблять величезну помилку, стверджуючи, що вони досягають щастя. Вони отримують не щастя, а його привид, образ, який у кінцевому рахунку перетворюється на прах.

Г.Сковорода наполегливо підкреслює, що люди, у своїй більшості, вступають на легкий шлях видимості щастя, та наводить приклад, що сталося з вченням Епікура про щастя. Люди побачили зовнішній бік його вчення про щастя як насолоду, тому й лають його за це до сьогоднішнього дня. Не в насолоді щастя, а у чистоті серця, в духовній рівновазі, в радості. Г.Сковорода своїм власним життям Утверджує оригінальну думку, що заклик «Пізнай себе» – це не тільки вираження необхідності пізнання людської екзистенції, а й вказівка основного шляху цього пізнання. А суть її в тому, що найкраще себе може пізнати сама людина, бо шлях пізнання – це не тільки раціональне осягнення людського життя, це насамперед переживання його.

У міркуваннях про щастя Г.Сковороди є ще й такий важливий аспект. Людське щастя втілюється не тільки в духовних шуканнях, не тільки у сердечній радості, а й у праці, у втіленні спорідненості праці. Сковорода вказує, що здібності дає людині Бог, що царство Боже всередині людини. Прислухаючись до цього внутрішнього голосу, людина має обрати собі заняття не тільки не шкідливе для суспільства, а й таке, яке приносить їй внутрішнє задоволення і душевний спокій. Всі заняття добрі лише тоді, коли виконуються у відповідності з внутрішньою схильністю.

Таким чином, філософ наполягає на тому, що життя людини має бути радісним, і зробити його таким може тільки вона сама. Г.Сковорода мислить щастя досяжним для всіх [<http://kimo.univ.kiev.ua/Phil/31.htm>].

Сьогодні це слово наповнюють дещо іншим значенням. Наприклад, майже в усіх підручниках з філософії та психології щастя описується, як психологічний і емоційний стан людини, під час якого вона відчуває повне задоволення і контроль над своїм життям (Слайд 2).

Отже, давайте спробуємо зрозуміти, **що саме робить людину щасливою** (Слайд 3).

Американський філософ, соціолог і психолог Чарльз Морріс дуже багато думав про людське щастя, і, нарешті, вивів формулу.

Ця формула є простою сумою дванадцяти умінь або дій, наявність яких обов'язкова для того, щоб людина могла стати щасливою.

Відсутність будь-якого з дванадцяти перерахованих нижче пунктів впливає на те, щоб в життя людини просочилося нещастя.

1. Збереження всього найкращого, досягнутого людиною.

Колишні плавці – пливіть. Колишні танцюристи – танцюйте. Вміли в'язати гачком – зв'яжіть хоч що-небудь. Знали щось, поділіться цим знанням зараз.

До речі, один з простих способів «збереження всього найкращого, досягнутого людиною» це постійна передача свого досвіду молодшим

поколінням. Тому ті, хто «проходить» заново своє життя з племінниками, дітьми та онуками, має шанс постійного підживлення з цього першого і головного джерела щастя – згадувати свої кращі навички.

2. Культивування незалежності від людей і речей.

Люди і речі – це не найнадійніший «банк», в якому можна зберігати свої капітали.

3. Прояв співчуття до інших.

Справа в тому, що коли ми вміємо співчувати іншим (щиро), то наш власний біль спочатку притуплюється, а потім і зовсім кудись пропадає. Якщо ж ми можемо щиро зациклюватися тільки на самих собі, то ризикуємо потрапити в пастку, з якої вибратися нам не допоможе ніхто.

4. Чергування веселощів і усамітнення.

5. Вміння насолоджуватися життям за допомогою участі в групі.

6. Постійне оволодіння умовами, що змінюються.

Це потрібно не тільки для щастя, але і для виживання взагалі. Однак, просто вижити, втративши при цьому щастя – недороге задоволення. Вищий пілотаж – це в будь-якій зміні побутових умов вміти побачити (або хоча б зберігати наявний) позитив.

7. Уміння діяти, насолоджуватися та споглядати та з'єднати ці три вміння воедино, в процесі діяльності.

Важко людині з'єднати всі три вміння в одне, коли вона добре не може ні першого, ні другого, ні третього. А якщо порізно і може, то разом – ніяк. Треба тренуватися. Це вміють діти-дошкільнята, коли грають, малюють, ліплять. Цьому вчить педагогіка М. Монтесорі. Пограйте самі з собою в Дитину якій цікаво. Раптом вийде? (Слайд 4)

Показ мультфільму про дерево щастя

8. Уміння чекати спокійно.

Так, один з найсильніших ворогів щастя, це Дракон нетерплячості. Іноді він проявляється як невроз передбачення. Ми, нудьгуючи, забігаємо вперед. А що там? А там – нічого.

Лікує це лише медитація, монотонні дії, що заспокоюють запалений розум. Уміння очікувати в спокої – це вміння цідити щомиті, саме «цідити», проціджувати, через дрібне сито, щоб падало на годину по краплині. Але яка чистісінька це буде крапля!

9. Уміння насолоджуватися просто так, безумовно.

10. Звичка міркувати про духовне, про внутрішнє життя.

Те, що сказав тут американець, вже давно сказано Конфуцієм: «Той, хто не думає про далеке, неодмінно втрачає в близькому».

11. Часті ризиковані вчинки.

Коли ми ризикуємо, ми довіряємо себе в руки Долі, а їй завжди краще видно, де лежить наше щастя. Крім того, у неї більше варіантів, а наше перелякане мислення завжди обмежене тими, за які ми вчепилися і які вже давно не в моді.

12. Підпорядкування себе космічним цілям.

Підпорядкування себе Великому Шляху, Дао, Поточку, це лише життя в злагоді з самим собою. В даному випадку слово «космічний» походить від того «космосу», який в перекладі з грецького означає «красу, гармонію, стрункий порядок» і який протилежний «хаосу». Відчуті себе частиною цього космосу і рухатися в унісон з ним – ось заключний рецепт щастя.

За результатами досліджень одного з американського психолога, професора Єда Дінера з університету Іллінойса виявилась різниця в дев'ять років між самою щасливою і самою нещасливою групами учасниками експерименту. І це величезна різниця. Куріння може забрати в людини три роки життя, якщо людина дуже багато палить, то шість років. Тому дев'ять років, що залежать від щастя – це дуже багато (*Слайд 5*).

Не менш цікавим є дослідження Карла Юнга, що визначив п'ять складових щастя (*Слайд 6*).

Ми, як педагоги, відповідальні в значній мірі, за виховання щасливих поколінь людей. З цього приводу розмірковував ще В.О. Сухомлинський. Він був глибоко переконаний, що метою побудови нового суспільства й виховання людини, якій належить життя в цьому суспільстві, є турбота про духовне вдосконалення, постійне й нескінчене облагороджування людської природи, а отже, – турбота про людське щастя. Тому в учителів він хотів бачити уповноваженого представника суспільного майбутнього, який покликаний прокласти новому поколінню за допомогою досконалої системи виховання шлях до щастя. Але це не має бути пуританське щастя повного самозречення в і'мя ідеї. Головне завдання вчителя – сформувані в кожного вихованця розуміння, що щастя полягає в повнокровному житті з усім розмаїттям його виявів: “Людину не може радувати щастя суспільства, якщо в неї немає особистого щастя, та й суспільне благо своєю кінцевою метою має щастя кожної особистості, кожної сім'ї.” (*Слайд 7*)

Отже, в усі часи люди міркували над тим, що ж таке щастя і тому вважаємо за доречне розглянути **вислови відомих людей** про щастя:

1. Дії не завжди приносять щастя; але не буває щастя без дії.
(*Бенджамін Дізраелі*)

2. Якщо ви відчуваєте себе щасливим, не аналізуйте своє щастя. Це було би теж саме що роздробити метелика, щоб краще побачити його.

(*Мантегацца*)

3. Більшість людей щасливі настільки, наскільки вони вирішили бути щасливими. (*А. Лінкольн*)

4. Щастя полягає не у володінні бажаним, а в бажанні того, що маєш.
(*Джеймс Стюарт*)

5. Щастя – це властивість характеру. У одних в характері його весь час чекати, в інших безперервно шукати, у третіх – всюди знаходити. (*Ельчин Сафарлі «Мені тебе обіцяли»*)

6. Щастя схоже на метелика. Чим більше ловиш його, тим більше воно вислизає. Але, якщо ви звернете свою увагу на інші речі, воно прийде й тихенько сяде вам на плече. (*В. Франкл*)

7. Щастя – як здоров'я, коли його не помічаєш, значить, воно є. (*І.Тургенєв*)

8. Найпрекрасніші і водночас найщасливіші люди ті, хто прожив своє життя, піклуючись про щастя інших (*Василь Сухомлинський*).

9. Необхідний аксесуар щастя – це впевненість, що живеш правильно. (*Антон Макаренко*)

10. Щастя – це трикутник, а в нім три боки: віра, надія, любов. (*Богдан-Ігор Антонич*)

11. Не женіться за примарним – за майном, за званнями: це наживається нервами десятиліть, а конфіскується в одну ніч. Живіть з рівною перевагою над життям – не лякайтеся біди і не тужіть по щастю. Адже все одно і гірко не навек, солодкого не вщерть. Досить з вас, якщо ви не замерзаєте, і якщо спрага і голод не рвуть вам кігтями нутрощі... Якщо у вас не перебитий хребет, ходять обидві ноги, згинаються обидві руки, бачать обидва ока, чують обидва вуха – кому вам ще заздрити? (*О.Солженіцин*)

12. Ніколи ні про що не жалкуй: інколи неприємності трапляються на благо, а мрії не втілюються до кращого. (*Олег Рой*)

13. 90% наших турбот стосується того, що ніколи не станеться. (*Маргарет Тетчер*)

14. Ми не можемо заборонити птахам пролітати над нашою головою, але ми не дозволяємо їм сідати нам на голову і вити на ній свої гнізда. Подібно до цього ми не можемо заборонити поганим думкам інколи приходити до нас в голову, але ми повинні не дозволяти їм гніздитися в нашому мозку. (*Мартин Лютер*)

15. Ключ до щастя – розуміння того, що не події, які відбуваються з вами, мають значення, а те, як ви на них реагуєте. (*Кім Д. Харрелл*)

16. Частіше посміхайтесь і смійтеся. Кожен день принесе вам щастя, радість і любов – смійтесь і посміхайтесь, смійтесь і посміхайтесь, і знову смійтесь і посміхайтесь. (*Кім Д. Харрелл*)

17. Час від часу ми всі відчуваємо пригніченість та розчарування. Просто пам'ятайте, що розвиток – це скоріш спіраль, ніж пряма лінія. Пригніченість невідворотня, а значить невідворотня і радість. (*Ганна Уілсон Шаєф*)

18. Я бачу, чую, щасливий. Все в мені. (І. Бунін).

Для того, **щоб стати щасливішим**, можна користуватися таким простими **порадами**: (*Слайд 8*)

- знайдіть сенс навіть у рутинні;
- забувайте погане, шукайте хороше;
- виносьте із помилок користь;
- окресліть маленькі цілі на шляху до великої;
- виробляйте хороші звички;
- не відмовляйтесь від підтримки близьких.

На думку науковців є деякі способи, що допомагають нам стати щасливішими, зокрема до них належать: (*Слайд 9*)

- витрачайте гроші на інших людей;
- спробуйте що-небудь нове;

- оточіть себе речами блакитного кольору;
- перестаньте захищати свою точку зору;
- сходите до церкви;
- спіть, щонайменше, шість годин на добу;
- скоротіть час, який ви витрачаєте на поїздку до роботи, до двадцяти хвилин;

- переконайтеся, що у вас є, принаймні, десять хороших друзів;
- прикидайтесь, що щасливі, поки це не стане правдою.

На наш психоемоційний стан впливає все, що нас оточує, проте є деякі **рослини**, які на думку дослідників, **можуть привабити щастя в наше життя** (Слайд 10):

- *Спатифіллум* (відомий ще як «Жіноче щастя»). Принісши цю рослину в будинок, самотні люди обов'язково знайдуть свою другу половинку. У молодих сімейних пар, які думають про дитину, скоро з'явиться поповнення.

- *Хойя (восковий плющ)*. У деяких країнах такий різновид як керрі дарують на 14 лютого як «валентинку». Найбільш сприятливо впливає на сімейне щастя.

- *Мірт*. Ця рослина допоможе зробити ваш шлюб вдалим, а в дорослу сім'ю принесе мир і щастя. У багатьох країнах цю рослину вважають вдалим подарунком нареченим.

- *Калатея*. Ця рослина вважається символом і зберігачем домашнього щастя.

- *Антуріум («Чоловіче щастя»)*. Ця рослина приносить щастя і успіх в любові чоловікам.

Розповідь про Дарину Безкосту (Слайди 15,16)

На завершення нашої зустрічі пропонуємо переглянути **відео**, де звичайні люди дають поради – **що потрібно зробити, щоб відчувати себе щасливими** (Слайд 17).

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Кафедра педагогіки

Матеріали засідань
Лабораторії Гуманної педагогіки
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Життя – це... Жити варто!

Життя – це... Жити варто! : матеріали засідань Лабораторії гуманної педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії / [Галасюк Н. О., Дудчак Г. І., Казакова Н. В., Поляновская О. Р., Сівак Н. А., Угненко А. О., Чернюк С. В., Ящук І. П.] / за заг. ред. І. П. Ящук. – Хмельницький : ФОП «О.М. Казаков», 2016. – 73 с.

Відповідальні за випуск: **Ящук І.П.**

Комп'ютерний набір та упорядкування: **Казакова Н.В.**

Художнє оформлення: **Колісник С.А.**

Здано до друку 04.02.2016 р. Підписано до друку 03.02.2016 р.

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman.

Тираж 20 прим.

Віддруковано з готового набору у ФОП «О. М. Казаков»
29000, м. Хмельницький, вул. Проспект Миру, буд. 44, тел. 71-27-87